

Faculty of Economics
Kasetsart University
50 Ngam Wong Wan Rd, Lat Yao
Chatuchak Bangkok 10900

BOOK OF ABSTRACTS

BOOK OF ABSTRACTS 2020

Faculty of Economics
Kasetsart University

คำนำ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประกอบไปด้วย 3 ภาควิชา
ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร และภาควิชาสหกรณ์
คณะเศรษฐศาสตร์มีความมุ่งมั่น และมีการทำวิจัยในหลายๆ ด้าน หนังสือรวบรวม
บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมบทความวิจัยของคณาจารย์ คณะ
เศรษฐศาสตร์ ทั้งจากทุนสนับสนุนภายในมหาวิทยาลัย และทุนสนับสนุนภายนอก
มหาวิทยาลัย เป็นการเปิดโอกาสให้นักวิจัยได้เรียนรู้และรู้จักความเชี่ยวชาญในการทำงาน
วิจัยของคณาจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ ผู้จัดทำคาดหวังว่าหนังสือรวบรวมบทความนี้
สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับความร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยในอนาคตต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนารักษ์ เหล่าสุทธิ

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์

PREFACE

The Faculty of Economics consists of three departments; Department of Economics, Department of Agricultural and Resource Economics and Department of Cooperatives. We are active and conduct research in several areas. The book of abstracts aims to express our research fields of expertise. We collect the abstracts from both internal and external funded research. It provides opportunity for researches to learn and know about our research areas. We hope it can be used as guideline for academic and research cooperation in the future.

Assistant Professor Thanarak Laosuthi, Ph.D.

Director of Center for Applied Economics Research

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ

1. ความพอใจที่มีต่อนโยบายการจัดทำความตกลงการค้าเสรี 1
กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย และวุฒินา สาทรัมย์ทอง
2. โครงการประเมินผลประโยชน์จากงานวิจัยภายใต้การ 3
ดำเนินงานของสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร
ปีงบประมาณ 2562
กัมปนาท วิจิตรศรีกมล
3. ผลกระทบระยะสั้นของการขยายกิจการของผู้ประกอบการ 5
โรงคัดบรรจุ ผลไม้ต่างชนิดต่อห่วงโซ่อุปทาน และห่วงโซ่คุณค่า
ของผลไม้ไทย
กัมปนาท เพ็ญสุภา
4. ประชาธิปไตยกับการใช้จ่ายรัฐบาล: กรณีศึกษากลุ่มประเทศ 7
อาเซียน
ชิตตะวัน ชนะกุล
5. การลงทุนจากต่างประเทศ การพัฒนาตลาดหลักทรัพย์และ 8
การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย
ชลลดา หลวงพิทักษ์
6. การวัดประสิทธิภาพของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์ 10
เครดิตยูเนียนในประเทศไทย
ณคุณ ธรณีนิตติญาณ

7. ความสัมพันธ์ระหว่างอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่มาตรการ ทางภาษีและการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ <i>ธนสิน ถนอมพงษ์พันธ์</i>	12
8. การทดสอบปรากฏการณ์ Fisher Effect ในประเทศไทย ด้วยวิธี Cointegration <i>ธีรศักดิ์ ทรัพย์วโรบล</i>	13
9. ผลทางเศรษฐกิจของภาคการท่องเที่ยวจากตารางปัจจัย การผลิตและผลผลิตด้านการท่องเที่ยว <i>บัณฑิต ชัยวิญญูชาติ</i>	14
10. ผลกระทบทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวจีนที่มีต่อเศรษฐกิจ ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา <i>พุดิพัฒน์ ทวีวีชรพัฒน์</i>	16
11. สถานะของภาคการผลิตและภาคบริการของไทยในห่วงโซ่ มูลค่าโลกและผลกระทบจากเศรษฐกิจโลกถดถอย <i>มานะ ลักขม็อรุโณทัย</i>	18
12. การวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันและแนวทางการพัฒนา อัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทย <i>รสดา เวชฎาพันธุ์</i>	20
13. การจัดสรรทรัพยากรผลิตผลและการค้าระหว่างประเทศ <i>ศิวพงศ์ อีร์อำพน และปิยะพรรณ ช่างวัฒนชัย</i>	22
14. การสำรวจการเตรียมความพร้อมสำหรับการเกษียณอายุ <i>เสาวลักษณ์ ภู่เจริญประสิทธิ์ และสุมาลี พุ่มภิญโญ</i>	23
15. พฤติกรรมและความตระหนักในการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติก ของเยาวชน: กรณีศึกษานิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ <i>โสมสกา เพชรานนท์ และอ๋นกัง แซ่ลิ้ม</i>	24

16. การศึกษาผู้บริโภคเชิงลึก: สิ่งที่มีผู้บริโภคสูงอายุให้คุณค่า ในผลิตภัณฑ์อาหารทานเล่นสำหรับผู้สูงอายุ <i>โสภณ แยมกลั่น</i>	28
17. ความเต็มใจจ่ายสำหรับการจ่ายร่วมในระบบประกัน สุขภาพถ้วนหน้า <i>อัคนันท์ คิตสม และนันทร์ วรพาณิชช์</i>	29
18. ปัจจัยที่ส่งผลต่อหนี้ภาคครัวเรือนในประเทศไทย <i>อรรณสุดา เลิศกุลวัฒน์</i>	31
19. ผลของมาตรการข้อบ่งชี้ชาติ 2561: การวิเคราะห์ ปัจจัยการผลิตและผลผลิต <i>อรุณี ปัญญสวัสดิ์สุทธิ์</i>	32
20. บุหรี่ไฟฟ้ากับสมมติฐานเกทส์เวย์: กรณีศึกษาประเทศไทย <i>อُنกั๋ง แซ่ลิ้ม และโลมสกาเว เพชรานนท์</i>	34
21. การวัดประสิทธิภาพการปลูกปาล์มน้ำมันในประเทศไทย: กรณีศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และกระบี่ <i>อรรณพล สืบพงศกร</i>	38

CONTENT

Page

Abstracts

1. Willingness to Pay for Co-Payment in the Universal Health Insurance System 40
Akarant Kidsom and Non Vorlapanit
2. The Effects of Year-End Shopping Personal Income Tax Allowance for the 2018 Tax Year: An Input-Output Analysis 42
Arune Punyasavatsut
3. Factors Affecting Household Debt in Thailand 44
Attasuda Lerskullawat
4. E-Cigarette and the Gateway Hypothesis: Thailand Case Study 45
Aunkung Lim and Somskaow Bejranonda
5. Efficiency Measurement of Oil Palm Plantation in Thailand: A Case Study of Oil Palm Agriculturists in Suratthani and Krabi Provinces 50
Auttapol Suebpongsakorn
6. The Economics Impacts of Tourism Sector in Thailand by Tourism Input-Output Table 52
Bundit Chaivichayachat

7. Democracy and Government Spending: Case of ASEAN Nations Chittawan Chanagul	53
8. Foreign Investment, Stock Market Development and Economic Growth of Thailand Chollada Luangpituksa	54
9. Trade Policy Preference for International Trade Agreement Kanokwan Chancharoenchai and Wuthiya Saraithong	56
10. Benefit Assessment of the Research Project under the Supports of the Agricultural Research Development Agency (Public Organization), 2019. Kampanat Vijitsrikamol	58
11. Initial Impacts of The Business Expansion of Foreign-Owned Packaging Houses on Thai Fruit Industry Kampanat Pensupar	60
12. Status of the Thai Manufacturing and Services Industries in GVC and Impact of Global Economic Slowdown Mana Luksamee-arunothai	62
13. Efficiency Measurement of Saving and Credits, and Credit Union Cooperatives in Thailand Nakhun Thoraneenitiyan	64

14. The Economic Impacts of Chinese Tourists on the Economy in Lanna Civilization Tourism Development Region Puttiphat Thaweewachiraphat	66
15. Gem and Jewelry Competitive Potential Analysis and Development Approach of Thailand Rosada Vesdapunt	68
16. Resource Misallocation and International Trade Siwapong Dheera-aumpon and Piyaphan Changwatchai,	71
17. Determinants of Portfolio Flows to Asia: A Quantile Regression Analysis Sanha Hemvanich	72
18. A Survey of Preparing for retirement Sauwaluck Koojaroenprasit and Sumalee Pumpinyo	73
19. Behavior and Awareness of Using Plastic Products of the Youth: A Case Study of Kasetsart University Students Somskaow Bejranonda and Aunkung Lim	74
20. A Study of Customer Insight: Customer Value of Snack Products for the Elderly Sophon Yamklin	79

21. An Empirical Investigation of the Fisher Effect in Thailand: A Cointegration Approach	80
Teerasak Sapwarobol	
22. The Relationship between Non-Tariff Barriers and Foreign Direct Investment	81
Thanasin Tanompongphandh	
23. The Effects of Banking Competition, Inflation and Transaction Costs on Electronic Transactions Service	82
Thanarak Laosuthi	
24. Debt Analysis of Credit Union Cooperatives Member in Thailand	83
Vijitsri Sanguanwongse	
25. Debt Analysis of Agricultural Cooperative member in Thailand	84
Vijitsri Sanguanwongse, Pornprapa Kikuchi and Kanokon Seemanon	
26. The Effect of Climate Change on Natural Rubber Production	85
Witsanu Attavanich	

ความพอใจที่มีต่อนโยบายการจัดทำความตกลงการค้าเสรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิยา สาหร่ายทอง

email: fecokwc@ku.ac.th, wuthiya.s@ku.ac.th

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็นของคนไทยเกี่ยวกับการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยกับประเทศต่างๆ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดความคิดเห็นของคนไทยในพื้นที่กรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับนานาประเทศ

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานั้น ใช้ทั้งข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิโดยใช้แบบสอบถามร่วมกัน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นคนไทยจำนวน 532 ราย ที่สุ่มตัวอย่างภายในพื้นที่กรุงเทพฯ มีการใช้ค่าร้อยละความถี่ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเพื่ออธิบายความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับนโยบายการค้าระหว่างประเทศของไทย รวมถึงใช้ค่า t -test เพื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบประเด็นที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มที่สนับสนุนการเปิดเสรีการค้ากับกลุ่มที่ไม่สนับสนุน นอกจากนี้การวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดความคิดเห็นของคนไทยในพื้นที่กรุงเทพมหานครเกี่ยวกับนโยบายการค้าระหว่างประเทศของไทยจะพิจารณาจากค่าผลกระทบส่วนเพิ่มที่คำนวณจากค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการประเมินโดยวิธีการ Logit หรือ Probit

ผลการศึกษาพบว่าในส่วนของปัจจัยกำหนดการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยกับประเทศต่างๆ นั้น ผลการประมาณการด้วยแบบจำลอง Logit หรือ Probit รวม 28 สมการที่จำแนกตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อแต่ละประเด็นที่เกี่ยวกับการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยกับประเทศต่างๆ แสดงให้เห็นว่า สมการที่ตัวแปรต่างๆ มีนัยสำคัญทางสถิติในการอธิบายข้อคิดเห็นต่อการจัดทำความตกลงการค้าเสรีของไทยมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นการสนับสนุนการจัดทำความตกลงการค้าเสรีกับประเทศจีน โดยมีตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสิ้น 11 ตัวแปร ในส่วนของตัวแปรอิสระ

ทั้งหมด 19 ตัวแปรนั้น ตัวแปรที่มีความสามารถในการอธิบายตัวแปรตามในประเด็นต่างๆ ได้ในจำนวนสมการมากที่สุดโดยเปรียบเทียบ ได้แก่ ความภูมิใจในความเป็นไทย โดยสามารถอธิบายประเด็นต่างๆ ได้ในทุกสมการ ตัวแปรที่มีความสามารถในการอธิบายตัวแปรตามรองลงมา ได้แก่ การหลีกเลี่ยงหรือกลัวการขาดทุน/ความสูญเสียซึ่งสะท้อนถึงพฤติกรรมเชิงอคติ

จากผลการศึกษาข้างต้น รัฐบาลควรจะต้องเร่งให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนทั่วประเทศมีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยกับประเทศต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนสนับสนุนหรือลดการต่อต้านการดำเนินการของภาครัฐ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินนโยบายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในที่สุด

**โครงการประเมินผลประโยชน์จากงานวิจัยภายใต้การดำเนินงานของ
สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร ปีงบประมาณ 2562**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท วิจิตรศรีกรม

email: fecoknv@ku.ac.th

สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) หรือ สวก. เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนทุนวิจัยให้แก่โครงการวิจัยทางการเกษตรของประเทศ ในปี พ.ศ. 2562 สวก. ได้จัดสรรทุนวิจัยให้แก่หน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษาโดยเป็นโครงการวิจัยที่ได้รับการคัดเลือกและอนุมัติให้ลงนามสัญญารับทุนวิจัย ระหว่างวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2561 ถึง 27 มีนาคม 2562 เป็นจำนวน 120 โครงการ เป็นงบประมาณกว่า 206 ล้านบาท งานวิจัยที่ได้รับการจัดสรรทุนด้านมีจุดประสงค์เพื่อเพื่อเพิ่มศักยภาพทางการเกษตร 9 ประเด็น ได้แก่ (1) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (2) ปาล์มน้ำมัน (3) พืชสวน/พืชไร่ (4) ข้าว (5) สมุนไพรไทย (6) อาหารเพื่อเพิ่มคุณค่าและความปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค และการค้า (7) สัตว์เศรษฐกิจ (8) นโยบายเพื่อการขับเคลื่อนภาคการเกษตร และ (9) การเพิ่มศักยภาพการผลิตแก่การเกษตรขนาดเล็ก-ขนาดกลาง ซึ่งการประเมินผลกระทบจากงานวิจัยที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต (Ex-ante Assessment) มีความจำเป็นในการสะท้อนถึงความคุ้มค่าของการวิจัย และสร้างความตระหนักให้แก่กวิจัยในการดำเนินงานจนสร้างผลกระทบแก่สังคม ดังนั้น วัตถุประสงค์หลักของการศึกษานี้ คือ การวิเคราะห์ผลประโยชน์และผลกระทบของงานวิจัยในช่วงปี พ.ศ. 2562-2572 จากการศึกษาพบว่า กลุ่มโครงการวิจัยที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณสูงสุด 3 อันดับแรก คือ กลุ่มงานวิจัยด้านสมุนไพรไทย กลุ่มงานวิจัยด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และกลุ่มงานวิจัยด้านพืชสวน/พืชไร่ ตามลำดับ ในภาพรวมส่วนใหญ่เป็นโครงการวิจัยเดี่ยว มีระยะเวลาดำเนินงานไม่เกิน 1 ปี และได้รับการจัดสรรทุนวิจัยโครงการละ 1 ล้านบาทขึ้นไป (ร้อยละ 68.33) และเมื่อพิจารณาตามประเภทงานวิจัย พบว่าเป็นโครงการวิจัยเชิงพาณิชย์มากที่สุด (ร้อยละ 48.33) สำหรับการประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนวิจัยทั้ง 120 โครงการในอนาคต ได้แบ่งการประเมินออกเป็น 3 ช่วงเวลา ได้แก่ ผลประโยชน์ในระยะสั้น (พ.ศ. 2562-2563) ระยะกลาง (พ.ศ. 2562-2568) และระยะยาว (พ.ศ.

2562-2572) สรุปได้ว่า มูลค่าของผลกระทบจากงานวิจัยแปรผันผันตามขนาดการใช้ประโยชน์ และความยาวนานต่อเนื่องของโครงการวิจัย นอกจากนี้ หากไม่มีการส่งเสริมโดยการ ให้อุดหนุนวิจัย ต่อ ยอดเมื่อโครงการวิจัยเสร็จสิ้นในระยะแรก โครงการจะไม่สามารถสร้างผลกระทบในระยะ ยาวอย่างเป็นรูปธรรมต่อเนื่องได้ โดยข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาประกอบด้วย (1) สวก. ควรจัดให้มีโครงการฝึกอบรมเพื่อประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจของงานวิจัยแก่นักวิจัย อย่างน้อย 2 ระยะเวลา ได้แก่ ก่อนเริ่มดำเนินการวิจัย และภายหลังการทำวิจัย โดย อบรมอย่างต่อเนื่องทุกปี เพื่อสร้างความตระหนักและเข้าใจถึงความสำคัญในการประเมินผล กระทบแก่นักวิจัยในการสร้างผลกระทบ (2) สวก. ควรกำหนดการเข้าอบรมดังกล่าวให้เป็น เงื่อนไขในการรับทุนวิจัย และ (3) สวก. ควรใช้ประโยชน์จากการสังเคราะห์ฐานข้อมูลงานวิจัย EMPS เพื่อประชาสัมพันธ์ถึงความสำเร็จของ สวก. ในการสนับสนุนการวิจัยเพื่อการเกษตรที่ อยู่ในรูปแบบของ Dash Board ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสังคมอย่างกว้างขวาง

การศึกษาผลกระทบระยะสั้นของการขยายกิจการของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุ
ผลไม้ต่างชาติต่อห่วงโซ่อุปทาน และห่วงโซ่คุณค่าของผลไม้ไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท เพ็ญสุภา

email: fecoknp@ku.ac.th

ทุเรียน มังคุด และลำไย เป็นผลผลิตที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย มีมูลค่าการส่งออกสูง สร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามตั้งแต่ประมาณปี 2557 เป็นต้นมา กลไกตลาดผลไม้ของไทยได้ถูกแทรกแซงจากกลุ่มทุนต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศจีน ซึ่งได้เข้ามาเหมาซื้อผลไม้ เช่น ทุเรียน มังคุดถึงสวน ตลอดจนเข้ามาตั้งโรงคัดบรรจุผลไม้ หรือที่เรียกว่าล้างในไทยมากขึ้น เพื่อรับซื้อผลไม้โดยตรงจากสวนและส่งออกไปยังประเทศจีนที่มีความต้องการผลไม้ไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ทุเรียนที่ส่งออกไปยังตลาดจีนส่วนใหญ่เป็นการส่งออกโดยโรงคัดบรรจุผลไม้ของชาวจีนเอง ดังนั้น ชาวจีนจึงมีบทบาทและอำนาจต่อรองในตลาดผลไม้ของไทยเป็นอย่างมาก การศึกษานี้จึงจะศึกษาผลกระทบของการประกอบธุรกิจของโรงคัดบรรจุผลไม้ต่างชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวจีนที่มีต่อการค้าผลไม้ของไทยในภาคตะวันออกโดยจะเน้นศึกษาผลกระทบในระยะสั้นเพื่อหามาตรการป้องกันต่อไป

การศึกษานี้ได้สำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนามกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกผลไม้และผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุผลไม้ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ได้ใช้ข้อมูลเหล่านี้ร่วมกับข้อมูลเชิงสถิติการสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการศึกษาผลกระทบระยะสั้นจากการเข้ามาของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุผลไม้ชาวจีน และการวิเคราะห์เชิงอนุกรมเวลา (Time Series Analysis)

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแสดงว่า ปัจจัยที่มุ่งใจในการตัดสินใจขยายผลผลิตของเกษตรกร คือ ราคาและความเชื่อใจที่มีต่อผู้รับซื้อ นอกจากนี้ผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุผลไม้ต่างชาติจะมีอำนาจในการกำหนดราคารับซื้อจากเกษตรกร ที่ส่วนใหญ่จะทำการรวบรวมและส่งไปยังตลาดประเทศจีน อุปสรรคสำคัญในการผลิตของเกษตรกร ได้แก่

แรงงานส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานต่างด้าวจากกัมพูชาและลาว ซึ่งทำให้มีปัญหาในด้านการสื่อสารและเกิดต้นทุนการหมุนเวียนแรงงานต่างด้าว

ผลการวิเคราะห์เชิงอนุกรมเวลาแสดงว่า การเติบโตของทุเรียน มังคุด และลำไยทั้งผลสดและแปรรูปขั้นต้นไปยังตลาดจีนแม้จะมีแนวโน้มที่เป็นไปในทิศทางที่ดี แต่ประสบกับความผันผวนของความต้องการในตลาดจีน นอกจากนี้ ยังแสดงว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวของประเทศจีน และอัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อ 1 หยวนจีน มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกทุเรียน มังคุดและลำไยแบบผลสดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่อธิบายในประเภทแปรรูปได้ค่อนข้างน้อย

การศึกษานี้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในระยะสั้นที่สำคัญ ได้แก่ ภาครัฐควรมีมาตรการระยะสั้นทางการเงินเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุผลไม้ไทย การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ และการสร้างตราสินค้า เป็นต้น

ประชาธิปไตยกับการใช้จ่ายรัฐบาล: กรณีศึกษากลุ่มประเทศอาเซียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิตตะวัน ชนะกุล

email: fecocwc@ku.ac.th

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพรวมงบประมาณการใช้จ่ายของรัฐบาลและระดับประชาธิปไตย รวมถึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้จ่ายของรัฐบาลและระดับประชาธิปไตย ในกลุ่มประเทศอาเซียน

การศึกษาใช้ข้อมูลรายปีของประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ระหว่างปี พ.ศ.2541-2561 เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อแรก ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่สอง ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบพาแนล (Panel Analysis) การศึกษาเพื่อทำการคาดประมาณปัจจัยที่กำหนดระดับการใช้จ่ายของรัฐบาล ผลการทดสอบ Hausman Test เพื่อเลือกแบบจำลองที่เหมาะสมพบว่า แบบจำลอง random effect มีความเหมาะสมในการใช้เพื่อคาดประมาณมากกว่า

ผลการศึกษาโดยใช้แบบจำลองทางสถิติพบว่า การใช้จ่ายรัฐบาลรวมและการใช้จ่ายของรัฐบาลด้านการศึกษามีความสัมพันธ์กับความเป็นประชาธิปไตยของประเทศในลักษณะ U-Shape แบบหยาย กล่าวคือ การใช้จ่ายของรัฐบาลที่เป็นเผด็จการแบบสูงสุด (pure autocratic) และการใช้จ่ายของรัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตยสูงสุด (pure democratic) จะมากกว่าการใช้จ่ายของรัฐบาลในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในระดับปานกลาง ในขณะที่การใช้จ่ายของรัฐบาลด้านการทหารมีความสัมพันธ์กับระดับประชาธิปไตยในลักษณะ U-Shape แบบคว่ำ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า การคอร์รัปชั่นที่ลดลง มีผลทำให้การใช้จ่ายของรัฐบาลเพิ่มขึ้น

**การลงทุนจากต่างประเทศ การพัฒนาตลาดหลักทรัพย์และ
การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย**

รองศาสตราจารย์ ดร.ชลลดา หลวงพิทักษ์

email: fecochl@ku.ac.th

จากการศึกษาเชิงประจักษ์ส่วนใหญ่พบว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และการลงทุนทางอ้อมหรือการลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแต่ความสำคัญของการลงทุนประเภทหลังนี้จะยืนยันผลได้ในประเทศกำลังพัฒนา ส่วนการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของตลาดหลักทรัพย์และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจก็ให้ผลเช่นเดียวกัน วัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้เพื่อทำการศึกษาว่าความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างการลงทุนจากต่างประเทศกับการพัฒนาการของตลาดหลักทรัพย์และการลงทุนจากต่างประเทศเป็นเหตุหรือผลให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศไทย การศึกษานี้แบ่งออกเป็นสองช่วงเวลาคือช่วงแรกข้อมูลรายปีระหว่างปีพ.ศ. 2526 -2552 และข้อมูลรายไตรมาสระหว่างไตรมาสที่สี่ปีพ.ศ. 2552 -ไตรมาสที่สามปีพ.ศ. 2561 เนื่องจากข้อจำกัดของข้อมูลและการแบ่งประเภทเงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิจากต่างประเทศตามสถาบันที่เกี่ยวข้องของธนาคารแห่งประเทศไทย ในช่วงแรกการลงทุนโดยตรงและการลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศเป็นข้อมูลเงินทุนไหลเข้าสุทธิในภาคเอกชนที่มีธนาคารเป็นข้อมูลรายปี รวบรวมจากธนาคารแห่งประเทศไทยและอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในนามเป็นตัวแทนอัตราการเจริญเติบโตของประเทศไทย พัฒนาการของตลาดหลักทรัพย์วัดด้วยขนาดของตลาดและสภาพคล่องของตลาด ขนาดของตลาดวัดโดยมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดหารด้วยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในนาม ส่วนสภาพคล่องของตลาดวัดด้วยอัตราส่วนมูลค่าหลักทรัพย์ที่ทำการซื้อขายในตลาดต่อมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด (อัตราการหมุนเวียน) ส่วนอัตราการขายวัดจากมูลค่าหลักทรัพย์ที่ทำการซื้อขายหารด้วยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในนาม ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลพบว่าไม่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างการลงทุนโดยตรงหรือการลงทุนใน

หลักทรัพย์จากต่างประเทศสุทธิกับพัฒนาการของตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทยและ
เช่นเดียวกันไม่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลต่อการเจริญเติบโตระหว่างปี.ศ. 2526 –
2552 สำหรับข้อมูลรายได้ตามผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลพบว่าม
ความสัมพันธ์แบบทางเดียวจากอัตราการขยายไปยังการลงทุนโดยตรงสุทธิในสถาบัน
การเงินที่รับฝากเงินนอกจากธนาคารกลาง ส่วนพัฒนาการของตลาดหลักทรัพย์ที่วัดด้วย
ขนาดของตลาดมีผลต่อการพัฒนาหลักทรัพย์ที่วัดด้วยสภาพคล่องและดัชนีที่วัดสภาพ
คล่องของตลาดมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันทั้งสองทาง อย่างไรก็ตามไม่มีความสัมพันธ์
เชิงเหตุและผลระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศหรือการลงทุนในหลักทรัพย์จาก
ต่างประเทศสุทธิกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในกรณีการลงทุนในสถาบันการเงินที่ไม่
รับฝากเงินขนาดของตลาดมีผลก่อให้เกิดการลงทุนโดยตรงสุทธิจากต่างประเทศและ
สภาพคล่องของตลาดนอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลทั้งสองทางระหว่างดัชนี
วัดความสภาพคล่องของตลาด พร้อมทั้งอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจยังเป็นตัว
ดึงดูดให้เกิดการลงทุนในหลักทรัพย์สุทธิจากต่างประเทศ เงินลงทุนสุทธิในหลักทรัพย์จาก
ต่างประเทศของนักลงทุนในภาคอื่นๆส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการของตลาดหลักทรัพย์ด้าน
สภาพคล่องที่วัดด้วยอัตราการขยาย ขนาดของตลาดและอัตราการหมุนเวียนของตลาดมีผล
ต่ออัตราการขยาย อย่างไรก็ตามไม่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างการลงทุนโดยตรง
สุทธิจากต่างประเทศหรือการลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศกับการเจริญเติบโตทาง
เศรษฐกิจ

การวัดประสิทธิภาพของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณคุณ ธรณินิติญาณ

email: feconht@ku.ac.th

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการเปลี่ยนแปลงในผลผลิตภาพโดยรวม ของสหกรณ์ทางการเงินในประเทศไทย ซึ่งได้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ และสหกรณ์เครดิตยูเนียน ตลอดระยะเวลา 5 ปี ระหว่างปี 2556 ถึง 2560 โดยการใช้การวัดประสิทธิภาพจากตัวแบบ Data Envelopment Analysis ในการประมาณค่าคะแนนประสิทธิภาพได้ใช้แบบจำลองตามแบบ Slacks-Base Measure of Efficiency ซึ่งสามารถวัดประสิทธิภาพของสหกรณ์โดยคำนึงถึงผลผลิตส่วนขาด และปัจจัยการผลิตส่วนเกิน งานวิจัยนี้ได้เลือกใช้การคำนวณทางด้านผลผลิต ที่ตั้งอยู่บนสมมติฐานตามแบบ Production Approach โดยตัวแปรปัจจัยนำเข้าในการศึกษา ได้แก่ เงินกู้จากแหล่งภายนอก ทุนจากสมาชิก และ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ในขณะที่ตัวแปรผลผลิต ได้แก่ ปริมาณเงินรับฝาก ปริมาณเงินให้กู้ และกำไรสุทธิ ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้รวบรวมจากฐานข้อมูลสารสนเทศของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ประกอบด้วยสหกรณ์ออมทรัพย์ 134 สหกรณ์ และสหกรณ์เครดิตยูเนียน 50 สหกรณ์

ผลจากการวัดค่าคะแนนประสิทธิภาพในสหกรณ์ออมทรัพย์ในปี 2560 พบว่ามีสหกรณ์ที่มีค่าคะแนนประสิทธิภาพสูงสุดจำนวน 25 สหกรณ์ โดยเฉลี่ยสหกรณ์มีระดับความมีประสิทธิภาพเท่ากับ 0.6018 ในขณะที่ประสิทธิภาพของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในปี 2560 มีสหกรณ์ที่มีค่าคะแนนประสิทธิภาพสูงสุดจำนวน 15 สหกรณ์ และมีค่าเฉลี่ยความมีประสิทธิภาพเท่ากับ 0.6383 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีคะแนนสูงจะกระจุกตัวอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่ ซึ่งแตกต่างจากสหกรณ์เครดิตยูเนียนกระจายตัวอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ นอกจากนี้สหกรณ์ออมทรัพย์ที่เป็นสหกรณ์ในรัฐวิสาหกิจ มีประสิทธิภาพที่มีค่าคะแนนระดับ 1 มากที่สุด

จากการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของผลผลิตภาพโดยรวมของสหกรณ์ออมทรัพย์ระหว่างปี 2556 ถึง 2560 สูงขึ้นร้อยละ 38.79 โดยมีการพัฒนาประสิทธิภาพใน

ผลิต ถึงร้อยละ 207.25 แม้ว่าสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานโดยรวม จะลดลงอยู่ที่ระดับร้อยละ 83.17 ซึ่งตรงกันข้ามกับผลการศึกษาที่ได้จากสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีผลิตภาพโดยรวมต่ำลงร้อยละ 12.83 โดยเป็นผลมาจากประสิทธิภาพในการพัฒนาหน่วยผลิตลดลงร้อยละ 19.60 ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะปัญหาการทุจริตในสหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่ ทำให้ต้องมีการใช้แหล่งเงินทุนจากภายนอกในปริมาณที่มากขึ้นเพื่อแก้ปัญหาสภาพคล่องจากการทุจริตดังกล่าว

ความสัมพันธ์ระหว่างอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษีและการลงทุน

ทางตรงจากต่างประเทศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธณสิน ถนอมพงษ์พันธ์

email: thanasin.t@ku.ac.th

การศึกษานี้ต้องการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไหลเข้าของเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment) โดยเน้นปัจจัยมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร การศึกษาใช้แบบจำลองพาแนลแบบพลวัต Arellano-Bover/Blundell-Bond และจากผลการศึกษาพบว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ระดับรายได้ต่อประชากร มีลักษณะความสัมพันธ์แบบแปรผันตรงกับสัดส่วนการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศต่อขนาดเศรษฐกิจสอดคล้องกับ Resimi (2000) และ Singh & Jun (1995) ซึ่งพบว่าลักษณะของประเทศที่เอื้ออำนวยภาคการส่งออกเป็นสิ่งสำคัญในการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ

นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในอดีตมีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่เป็นเชิงบวกกับสัดส่วนการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศต่อผลผลิตมวลรวม ซึ่งหมายความว่าผลของการมีการลงทุนที่มาแบบคลัสเตอร์ (Clustering effects) หรือแบบครบวงจรอาจช่วยโน้มน้าวการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศได้ง่ายมากขึ้นสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Campos and Kinoshita (2003)

ในท้ายที่สุดการศึกษานี้พบว่า มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีโดยวัดจากการเทียบเคียงกับระดับภาษีคำนวณโดย Niu et al. (2018) มีลักษณะแปรผกผันกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยความสัมพันธ์แบบผกผันที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างตัวแปรดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานว่าการมีกำแพงการค้าที่มาจากทั้งภาษีและมาตรการทางการค้า ในประเทศผู้รับการลงทุนจะเป็นการกีดกันการไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศโดยเฉพาะการลงทุนในแนวตั้ง (Vertical FDI)

การทดสอบปรากฏการณ์ Fisher Effect ในประเทศไทยด้วยวิธี Cointegration

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อีรศักดิ์ ทรัพย์วโรบล

email: fecotss@ku.ac.th

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวระหว่างอัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวเงินและอัตราเงินเฟ้อที่คาดการณ์ด้วยวิธี Johansen and Juselius (1990) โดยการใช้อัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลอายุคงเหลือ 1 ปี และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ MLR เป็นตัวแทนของอัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวเงินในตลาดพันธบัตรรัฐบาลและตลาดเงิน ตามลำดับ และใช้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปที่คำนวณจากฐานดัชนีราคาผู้บริโภคเป็นตัวแทนของอัตราเงินเฟ้อที่คาดการณ์ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลอนุกรมเวลารายเดือน ระหว่างมกราคม พ.ศ. 2552 ถึงธันวาคม พ.ศ. 2561 ผลการศึกษาพบว่าอัตราเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ยทั้ง 2 ชนิดมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวต่อกัน แต่เมื่อทำการทดสอบปรากฏการณ์ Fisher effect ด้วยวิธี Wald test กลับพบความสัมพันธ์ในลักษณะ Inverted Fisher hypothesis ทั้งในกรณีของอัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ MLR สะท้อนให้เห็นถึงความไม่มีประสิทธิภาพหรือข้อจำกัดทั้งในตลาดพันธบัตรรัฐบาลและตลาดเงินในการส่งผ่านอัตราเงินเฟ้อไปยังอัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวเงิน

ผลทางเศรษฐกิจของภาคการท่องเที่ยวจากตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตด้านการท่องเที่ยว

รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ชัยวิชญชาติ

email: fecobdc@ku.ac.th

งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการขยายตัวของการท่องเที่ยวที่มีต่อเศรษฐกิจไทยโดยอาศัยตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตด้านการท่องเที่ยวของไทยปี 2558 ที่จัดทำโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ประกอบด้วยสาขาการผลิตในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 32 สาขาการผลิต และกิจกรรมนอกการท่องเที่ยว 57 สาขาการผลิต ผลการศึกษาพบว่าสาขาการผลิตในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจะเป็นสาขาการผลิตที่มีการเชื่อมโยงไปด้านหลังสูง และเป็นสาขาการผลิตที่เชื่อมโยงไปด้านหน้าต่ำ เรียกได้ว่า สาขาการผลิตในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีสถานะเป็นสาขาการผลิตปลายน้ำและสาขาการผลิตที่มีบทบาทในปฏิสัมพันธ์ระหว่างสาขาการผลิตน้อย ในส่วนของการคำนวณค่าตัวทวี พบว่าตัวทวีในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องและการท่องเที่ยวกับตัวทวีผลผลิตในกิจกรรมนอกภาคการท่องเที่ยวมีความคล้ายคลึงกันและมีค่าไม่แตกต่างกันมากนัก ส่วนมากเป็นผลทางตรง จะมีผลทางอ้อมและผลการชักนำต่ำ ในส่วนของผลทางเศรษฐกิจจาก

การขยายตัวของภาคการท่องเที่ยว พบว่า อุปสงค์ภาคการท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและกระจุกตัวอยู่เพียงไม่กี่สาขาการผลิตเท่านั้น แต่จะมีผลให้มูลค่าผลผลิตทั้งในและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น จากผลการศึกษาทั้งหมด (1) เพื่อให้การขยายตัวของภาคการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีเสถียรภาพ ควรมีการส่งเสริมให้ภาคเศรษฐกิจอื่นมีความพร้อมในการรองรับการขยายตัวของภาคการท่องเที่ยว (2) เพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัวสูง จึงควรมีมาตรการส่งเสริมให้เกิดผลทางอ้อม และ ผลทางการชักนำ มากขึ้น (3) สาขาการผลิตที่มีตัวทวีสูงควรจะมีการส่งเสริมให้มีความพร้อมในการรองรับการขยายตัวของภาคการท่องเที่ยว รวมถึงส่งเสริมให้มีอุปสงค์ต่อสาขาการผลิตเหล่านี้เพิ่มขึ้นเนื่องจากจะส่งผลให้มีการเพิ่มขึ้นของ

ผลผลิต รายได้ และ มูลค่าเพิ่ม มากและ (4) การส่งเสริมการขายตัวของภาคการ
ท่องเที่ยวส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัวได้เพียงบางส่วนของเศรษฐกิจซึ่งเป็นการเติบโตแบบ
ไม่สมดุล ด้วยเหตุนี้ จึงควรมีแนวทางในการกระจายรายได้การท่องเที่ยวให้มีความทั่วถึง
สาขาการผลิตอื่นๆ เพิ่มขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมการขายตัวทางเศรษฐกิจของเศรษฐกิจใน
ส่วนอื่น เพื่อสร้างความสมดุลของการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

**ผลกระทบทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวจีนที่มีต่อเศรษฐกิจในเขตพัฒนาการ
ท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา**

ดร.พณิพัฒน์ ทวีวีรพัฒน์

email: fecoppt@ku.ac.th, puttiphat@hotmail.com

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยว คำนวณตัวชี้วัดการท่องเที่ยว รายได้รั่วไหลทางการท่องเที่ยว และผลกระทบของนักท่องเที่ยวจีนที่มีต่อผลผลิตและค่าจ้างแรงงานใน 5 จังหวัดเป้าหมายของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา ประกอบด้วยจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง และพะเยา โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิประกอบด้วยข้อมูลการท่องเที่ยว ข้อมูลตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตด้านการท่องเที่ยว ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา จำนวน 26 สาขาการผลิต ปี 2553 และข้อมูลโครงสร้างปัจจัยการผลิตนำเข้าจากตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตขนาด 180 สาขาการผลิต ปี 2553 เพื่อการคำนวณค่าตัวชี้วัดการท่องเที่ยวที่แสดงถึงผลกระทบทางตรง ผลกระทบทางอ้อม ผลกระทบเกี่ยวเนื่องของสาขาการท่องเที่ยว รายได้รั่วไหลทางการท่องเที่ยวทั้งความเชื่อมโยงไปข้างหน้าและความเชื่อมโยงไปข้างหลัง และประเมินผลกระทบของนักท่องเที่ยวจีน

ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวจีนส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดเชียงรายที่เป็นจังหวัดท่องเที่ยวเมืองหลัก ซึ่งมีเศรษฐกิจการท่องเที่ยวสูงกว่าจังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง และจังหวัดพะเยาที่เป็นจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรอง โดยที่สาขาการบริการโรงแรมและที่พักมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายมากที่สุด แต่สาขาการขายสินค้าเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูนและพะเยามีสัดส่วนค่าใช้จ่ายที่ต่ำมาก ในขณะที่ผลการคำนวณตัวชี้วัดการท่องเที่ยว พบว่า สาขาการท่องเที่ยวมีผลกระทบทางตรงเท่ากับ 0.4382 และผลกระทบทางอ้อมเท่ากับ 1.2582 โดยมีความเชื่อมโยงไปข้างหลังในระดับที่สูงมาก เมื่อเทียบกับความเชื่อมโยงไปข้างหน้า เมื่อพิจารณาแต่ละสาขาการท่องเที่ยว พบว่า สาขาการบริการอาหารและเครื่องดื่มมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมสูงที่สุด สาขาตัวแทนบริษัทนำเที่ยวมีผลกระทบทางตรงและผลกระทบทางอ้อมน้อยที่สุด และสาขาการ

บริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอื่น ๆ มีผลกระทบเกี่ยวเนื่องที่ส่งผลต่อค่าจ้างแรงงานสูงมาก ทั้งนี้สาขาการท่องเที่ยวมีรายได้รั่วไหลที่เชื่อมโยงไปข้างหลังร้อยละ 14.02 ซึ่งต่ำกว่าสาขาการผลิตอื่น ๆ โดยเปรียบเทียบ และมีรายได้รั่วไหลทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงไปข้างหน้าต่ำมาก โดยที่สาขาการบริการโรงแรมและที่พัก และสาขาการบริการอาหารและเครื่องดื่มมีรายได้รั่วไหลที่เชื่อมโยงไปข้างหลังในระดับที่สูงกับสาขาการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร

ผลกระทบของนักท่องเที่ยวจีนในปี 2560 ทำให้ผลผลิตรวมทุกสาขาการผลิตเพิ่มขึ้น 36,697.93 ล้านบาท รายได้รั่วไหลทางการเที่ยว 5,144.29 ล้านบาท และผลได้สุทธิของสาขาการท่องเที่ยวเท่ากับ 31,553.61 ล้านบาท โดยที่ผลได้สุทธิของจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน และจังหวัดพะเยา เท่ากับ 28,184.16 3,260.29 53.15 36.82 และ 19.22 ล้านบาท ตามลำดับ ข้อเสนอแนะ คือ รัฐบาลควรส่งเสริมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจีนในเมืองรองให้มากขึ้นและสามารถใช้สาขาการท่องเที่ยวเป็นตัวนำในการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาได้

สถานะของภาคการผลิตและภาคบริการของไทยในห่วงโซ่มูลค่าโลกและผลกระทบจาก
เศรษฐกิจโลกถดถอย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มานะ ลักขมโอรุณทัตย์

email: fecomnl@ku.ac.th

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานะ (Position) และระดับการเข้าร่วม (Participation) ของภาคการผลิตและภาคบริการของไทยในห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chain: GVC) ตลอดจนประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจกรณีที่สหรัฐอเมริกาลดการนำเข้าและการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ ผ่านตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตระหว่างประเทศ ปี ค.ศ. 2015 และแบบจำลองปัจจัยการผลิตและผลผลิตระหว่างประเทศ โดยจากผลการศึกษา พบว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าดัชนีความยาวของห่วงโซ่มูลค่าโลก (Length of GVCs) ของไทยกับค่าเฉลี่ยของประเทศต่าง ๆ พบว่า มีจำนวน 12 อุตสาหกรรม (จากจำนวนรวมทั้งสิ้น 17 อุตสาหกรรม) ที่ประเทศไทยมีความยาวของห่วงโซ่มูลค่าโลกสูงกว่าค่าเฉลี่ย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และการผลิตผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ การผลิตสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มและเครื่องหนัง และการผลิตผลิตภัณฑ์เคมีภัณฑ์ ยาง และพลาสติก

จากการคำนวณค่าระยะห่างถึงความต้องการขั้นสุดท้าย (Distance to Final Demand) พบว่า ไทยและประเทศกำลังพัฒนาโดยส่วนใหญ่จะมีสถานะเป็นผู้พึ่งพิง (มีตำแหน่งค่อนข้างปลายน้ำ) ของห่วงโซ่มูลค่าโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีในระดับสูง อันได้แก่ การผลิตผลิตภัณฑ์เคมีภัณฑ์ ยาง และพลาสติก การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะขั้นมูลฐาน และโลหะประดิษฐ์ และการผลิตเครื่องจักรกล อุตสาหกรรม และจากการคำนวณดัชนีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าโลก (GVC Participation Index) พบว่า ไทยมีค่าดังกล่าวเท่ากับร้อยละ 0.39 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก หรืออยู่ในลำดับที่ 22 จากประเทศต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 64 ประเทศ

นอกจากนี้ ผลจากการประเมินผลกระทบ พบว่า 1) กรณีที่สหรัฐฯ ลดการนำเข้าในสาขายานยนต์และส่วนประกอบ ในอัตราร้อยละ 1 เมื่อเทียบกับกรณีฐาน จะส่งผลให้เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทย หดตัวร้อยละ 0.004 และ 0.002 โดยสาขาที่ได้รับผลกระทบทางอ้อมที่สำคัญ ได้แก่ การผลิตเหล็กและเหล็กกล้า และการผลิตผลิตภัณฑ์เคมี 2) กรณีที่สหรัฐฯ ลดการนำเข้าในสาขาเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ในอัตราร้อยละ 1 จะส่งผลให้เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทย หดตัวร้อยละ 0.004 และ 0.02 โดยสาขาที่ได้รับผลกระทบทางอ้อมที่สำคัญ ได้แก่ เหมืองแร่เหล็ก และการผลิตผลิตภัณฑ์เคมี และ 3) กรณีที่สหรัฐฯ ลดการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศในสาขาการเงินและการประกันภัย ในอัตราร้อยละ 1 จะส่งผลให้เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทย หดตัวร้อยละ 0.011 และ 0.0004 โดยสาขาที่ได้รับผลกระทบทางอ้อมที่สำคัญ ได้แก่ การสื่อสาร และการผลิตกระดาษ

**การวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันและแนวทางการพัฒนา
อัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทย**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รสดา เวชญาติพันธุ์

email: fecorove@ku.ac.th

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) วิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทย และ 2) วางแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทย

การวิจัยนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิปี พ.ศ. 2560-2561 ส่วนวิธีการวิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยตามแนวคิดแบบจำลองระบบเพชร ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยการผลิต 2) ด้านอุปสงค์ 3) ด้านอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน และ 4) ด้านกลยุทธ์ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขัน โดยใช้ค่าร้อยละ อัตราส่วนการกระจุกตัว และค่าดัชนีความเชื่อมโยงโดยรวมไปข้างหน้าและข้างหลัง รวมทั้งการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนระดับศักยภาพการแข่งขันตามตัวชี้วัดต่างๆ ของปัจจัย 4 ด้าน และการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทย โดยวิเคราะห์ปัจจัย 4 ด้าน พบว่า ปัจจัยที่เป็นผลดีต่อการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพการแข่งขัน ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยการผลิต คือ การจ้างงานเพิ่มขึ้นและแรงงานมีความชำนาญด้านการเจียระไนเพชรและพลอย 2) ด้านอุปสงค์ คือ ยอดขายเพิ่มสูงขึ้น 3) ด้านอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน คือ การได้รับสนับสนุนจากการรวมกลุ่มธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ และ 4) ด้านกลยุทธ์ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขัน คือ จำนวนสถานประกอบการเพิ่มขึ้น สำหรับปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพการแข่งขัน ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยการผลิต คือ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนทำได้ยาก ดัชนีผลิตภาพแรงงานลดลง ขาดแคลนบุคลากรด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์วัตถุดิบส่วนใหญ่นำเข้าจากต่างประเทศ และการขาดแคลนเทคโนโลยีขั้นสูงในการเจียระไน 2) ด้านอุปสงค์ คือ ดุลการค้าของอัญมณีและเครื่องประดับขาดดุล 3) ด้าน

อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน คือ มีความเชื่อมโยงกับสาขาการผลิตอื่นในระบบเศรษฐกิจน้อย พิจารณาได้จากค่าดัชนีความเชื่อมโยงโดยรวมไปข้างหน้าและข้างหลังมีค่าเท่ากับ 0.73872 และ 0.93480 ตามลำดับ และ 4) ด้านกลยุทธ์ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขัน คือ สถานประกอบการส่วนใหญ่มีขนาดเล็กซึ่งมีศักยภาพการผลิตค่อนข้างต่ำ สิทธิบัตรอณูโมเลกุลและเครื่องประดับมีสัดส่วนน้อยเมื่อเทียบกับสิทธิบัตรทั้งหมดในประเทศ ผู้ประกอบการยังต้องพัฒนาสินค้าที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์และการสร้างตราสินค้า และประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกรายเล็กของตลาดโลก

นอกจากนี้บทบาทของภาครัฐที่เป็นผลดีต่อการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพการแข่งขัน คือ อุตสาหกรรมอณูโมเลกุลและเครื่องประดับได้รับการส่งเสริมศักยภาพการแข่งขันจากหลายหน่วยงาน สำหรับบทบาทภาครัฐที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพการแข่งขัน คือ สถาบันเฉพาะทางที่ใช้การฝึกอบรมการออกแบบและการทดสอบอณูโมเลกุลยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ

การวิเคราะห์ระดับศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมอณูโมเลกุลและเครื่องประดับของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งจากตัวชี้วัดปัจจัย 4 ด้าน พบว่า ประเทศไทยเสียเปรียบประเทศคู่แข่งทั้ง 2 ประเทศ ได้แก่ ประเทศอินเดียและจีน โดยประเทศไทยเสียเปรียบประเทศอินเดียมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.92 รองลงมา คือ ประเทศจีน คิดเป็นร้อยละ 4.42

ผลการวิเคราะห์การวางแผนทางการพัฒนาอุตสาหกรรมอณูโมเลกุลและเครื่องประดับของประเทศไทย พบว่า การวางแผนทางมี 5 ยุทธศาสตร์ 8 กลยุทธ์ 8 แผนงาน และ 12 โครงการในการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมอณูโมเลกุลและเครื่องประดับของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอณูโมเลกุลและเครื่องประดับ 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อยกระดับความสามารถในการผลิตอณูโมเลกุลและเครื่องประดับ 3) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการส่งออกอณูโมเลกุลและเครื่องประดับ 4) ยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงความร่วมมือในกลุ่มอณูโมเลกุลและเครื่องประดับและ 5) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อณูโมเลกุลและเครื่องประดับสู่สากล

การจัดสรรทรัพยากรผลิตผลและการค้าระหว่างประเทศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวพงศ์ อีร์อำพน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะพรณ ช่างวัฒนชัย

email: fecospcd@ku.ac.th, fecoppcc@ku.ac.th

การศึกษานี้ใช้ข้อมูลระดับสถานประกอบการจากสำมะโนอุตสาหกรรม พ.ศ. 2560 เพื่อศึกษานาถของการจัดสรรทรัพยากรผลิตผลภายในอุตสาหกรรมเดียวกัน และผลของการจัดสรรทรัพยากรผลิตผลที่มีต่อผลิตภาพโดยรวมในอุตสาหกรรมการผลิตในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2559 นอกจากนั้น การศึกษานี้ยังใช้ข้อมูลการค้าระหว่างประเทศ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสรรทรัพยากรผลิตผลและการค้าระหว่างประเทศ

ผลการศึกษาชี้ว่าการจัดสรรทรัพยากรผลิตผลในอุตสาหกรรมการเพิ่มสูงขึ้นในปี พ.ศ. 2559 เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2554 ผลการศึกษายังชี้ว่าในปี พ.ศ. 2559 ถ้าการจัดสรรทรัพยากรที่ผลิตผลถูกทำให้หมดไป ผลิตภาพโดยรวมในอุตสาหกรรมการผลิตจะเพิ่มขึ้นถึงประมาณร้อยละ 250 ซึ่งสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2554 นอกจากนั้น ผลการศึกษาชี้ว่าอุตสาหกรรมเกี่ยวกับยานยนต์มีส่วนร่วมในการเพิ่มขึ้นของผลิตภาพโดยรวมจากการลดการจัดสรรทรัพยากรผลิตผลอย่างมาก

ผลการศึกษายังชี้ว่าอุตสาหกรรมที่ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมนั้นนำเข้าวัตถุดิบมาก มีแนวโน้มที่จะมีประสิทธิภาพในการจัดสรร (allocative efficiency) สูงกว่าอุตสาหกรรมอื่น กล่าวคืออุตสาหกรรมดังกล่าวมีการจัดสรรทรัพยากรผลิตผลต่ำกว่าอุตสาหกรรมอื่น นอกจากนั้น ผลการศึกษายังชี้สถานประกอบการที่มีการส่งออกผลผลิตหรือนำเข้าวัตถุดิบ มีแนวโน้มที่จะเผชิญการบิดเบือนในลักษณะที่ทำให้มีขนาดเล็กกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้น สถานประกอบการเหล่านั้นควรได้รับการสนับสนุนให้มีขนาดใหญ่มากกว่าที่เป็นอยู่

การสำรวจการเตรียมความพร้อมสำหรับการเกษียณอายุ

รองศาสตราจารย์ ดร. เสาวลักษณ์ กู้เจริญประสิทธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี พุ่มภิญโญ

email: fecoslp@ku.ac.th, fecosup@ku.ac.th

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การศึกษาคือ 1. เพื่อสำรวจการรับรู้การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ 2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมในการเกษียณอายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือคนทำงานที่มีอายุ 50-60 ปี ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 67.25 อายุอยู่ในช่วง 50-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 56 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 63.5 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท หรือสูงกว่า มีสัดส่วนที่เท่ากันคิดเป็นร้อยละ 47 ส่วนใหญ่เป็นพนักงานเอกชน และทำธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 31.75 และ 29.25 ตามลำดับ รายได้ปัจจุบันส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 90,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.25 ส่วนใหญ่มีบุตร 2 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุอยู่ในระดับมากที่สุด WAI เฉลี่ย 0.8088 จากผลการศึกษาพบว่าพนักงานเอกชนเมื่อถึงเวลาใกล้เกษียณอายุ จะมีการรับรู้ และ พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุที่ต่ำกว่ากลุ่มอื่น ด้านสวัสดิการไม่ว่าจะแยกตามประเภทแบบใด กลุ่มตัวอย่างจะรับรู้ในด้านนี้น้อยที่สุด ผู้สูงอายุจะมีการเห็นคุณค่าของตนเองค่อนข้างน้อย ด้านกิจกรรมการใช้เวลาว่างในแต่ละกลุ่มอาชีพมีค่าค่อนข้างต่ำ

พฤติกรรมและความตระหนักในการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกของเยาวชน:

กรณีศึกษานิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร. โสเมสกา เพชรานนท์

รองศาสตราจารย์ อุ๋นกัง แซ่ลี้

email: fecosob@ku.ac.th, fecoakl@ku.ac.th

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมและความตระหนักในการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกของเยาวชน: กรณีศึกษานิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) ศึกษาพฤติกรรมและระดับความตระหนักในการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกของเยาวชน และ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและระดับความตระหนักในการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกของเยาวชน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จำนวน 451 คน จากทั้ง 4 วิทยาเขตคือ บางเขน วิทยาเขตกำแพงแสน วิทยาเขตศรีราชา และวิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ในช่วงเดือนมีนาคม-พฤษภาคม พ.ศ.2562 โดยผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ศึกษาในงานวิจัยนี้คือผลิตภัณฑ์ถุงพลาสติก

กลุ่มตัวอย่างนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุประมาณ 21 ปีหรืออยู่ชั้นปี 3 ได้รับค่าครองชีพเฉลี่ยประมาณ 7,500 บาท/เดือน รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยประมาณ 69,000 บาท/เดือน ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ตอนที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างไม่ได้เป็นสมาชิกของชมรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และปัจจุบันก็ได้เป็นสมาชิกของชมรม/กลุ่มทางสังคม/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่รับรู้ว่ามีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในวิทยาเขต/มหาวิทยาลัย แต่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมที่มหาวิทยาลัย/วิทยาเขตจัดขึ้น

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกประเภทถุงพลาสติกในชีวิตประจำวันมากที่สุด รองลงมาคือขวดน้ำพลาสติก โดยประเภทของถุงพลาสติกที่ใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุดคือถุงพลาสติกบรรจุอาหาร (ถุงร้อน/ถุงเย็น) รองลงมาคือถุงหิ้ว (ถุงก๊อบ

แก้ว) โดยสถานที่ภายนอกและภายในมหาวิทยาลัยที่ซื้อสินค้าแล้วทำให้มีโอกาสดำเนิน
ธุรกิจพลาสติกมากที่สุดคือร้านสะดวกซื้อ รองลงมาคือตลาดนัด โดยมักจะซื้อสินค้าทุกวันซึ่ง
ทำให้มีโอกาสได้รับธุรกิจพลาสติกประมาณ 2-3 ใบ/วันมากที่สุด โดยนิสิตกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่
ไม่ได้ใช้ธุรกิจพลาสติกครั้งเดียวแล้วทิ้ง ส่วนใหญ่ทราบว่าคุณพลาสติกสร้างปัญหาต่อ
สิ่งแวดล้อม และคิดว่าตนเองจะเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากธุรกิจพลาสติก
ได้ โดยส่วนใหญ่พยายามลดการใช้พลาสติกในชีวิตประจำวันโดยให้เหตุผลว่าเพื่อช่วย
ลดโลกร้อนมากที่สุด รองลงมาคือลดปัญหาขยะ และแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม
ในขณะที่กลุ่มที่ไม่ได้พยายามลดการใช้พลาสติกในชีวิตประจำวันโดยให้เหตุผลว่าเพราะ
ความสะดวกสบายมากที่สุด รองลงมาคือการพกผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติกยุ่งยาก

กลุ่มตัวอย่างที่พยายามลดการใช้พลาสติกในชีวิตประจำวันส่วนใหญ่ปฏิเสธ
การรับธุรกิจพลาสติกเมื่อซื้อสินค้าบ่อยขึ้นมากที่สุด รองลงมาก็นำพลาสติกที่ใช้แล้วเอา
มาใส่ซ้ำอีกครั้ง และเตรียมถุงผ้าไปเอง ตามลำดับ โดยบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดที่ทำให้
พยายามลดการใช้พลาสติกคือตัวเอง รองลงมาคือบิดา/มารดา โดยส่วนใหญ่
อินเทอร์เน็ต และโทรทัศน์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการพยายามลดการใช้พลาสติก โดย
กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามาตรการที่ดีและเหมาะสมในการลดการใช้พลาสติกคือการลดราคา
สินค้าเมื่อไม่รับพลาสติก รองลงมาคือเก็บเงินค่าพลาสติกจากผู้ใช้ การรับแต้มรางวัล
แทนการรับพลาสติก และห้ามการใช้พลาสติกชนิดย่อยสลายไม่ได้ ตามลำดับ การมี
ส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยให้ความร่วมมือใน
การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (เช่น การพยายามลดการใช้พลาสติก การคัดแยก
ขยะ การบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น) และเคยเข้าร่วมกิจกรรมการ
รณรงค์เพื่อลดขยะ หรือการสร้างสิ่งแวดล้อมที่น่าอยู่ภายในมหาวิทยาลัย ตามลำดับ

การศึกษาความตระหนักในการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกของกลุ่มตัวอย่างนิสิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักในด้านต่างๆ
ดังนี้ 1) ด้านผลกระทบจากธุรกิจพลาสติกอยู่ในระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 4.22) 2) ด้าน
มาตรการการจัดการขยะจากพลาสติกในมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับมากที่สุด (คะแนน
เฉลี่ย 4.21) 3) ด้านการส่งเสริมเพื่อลดการใช้พลาสติก อยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย
4.19) และ 4) ด้านมาตรการในการจัดการขยะจากพลาสติก อยู่ในระดับมาก (คะแนน
เฉลี่ย 4.11)

ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ถุงพลาสติกของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้แก่ 1) วิทยาเขต โดยนิสิตที่วิทยาเขตกำแพงแสน (campk) มีแนวโน้มที่จะพยายามลดการใช้ถุงพลาสติกมากกว่านิสิตที่วิทยาเขตบางเขน 2) คณะที่นิสิตสังกัด (dep) นิสิตที่สังกัดคณะที่เกี่ยวข้องกับด้านวิทยาศาสตร์ มีแนวโน้มที่จะมีความพยายามลดการใช้ผลิตภัณฑ์ถุงพลาสติกมากกว่านิสิตที่สังกัดคณะที่ไม่เกี่ยวข้องทางด้านวิทยาศาสตร์ 3) การคิดว่าตัวเองสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากถุงพลาสติกได้ (senv) โดยนิสิตที่คิดว่าตัวเองสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ มีแนวโน้มที่จะมีความพยายามลดการใช้ผลิตภัณฑ์ถุงพลาสติกมากกว่านิสิตคิดว่าตัวเองไม่สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ และ 4) ความตระหนักในการใช้ถุงพลาสติก (cons) โดยนิสิตที่มีความตระหนักในการใช้ผลิตภัณฑ์ถุงพลาสติกมากขึ้น มีแนวโน้มที่จะพยายามลดการใช้ถุงพลาสติก

ที่ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 90 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความตระหนักในการใช้ผลิตภัณฑ์ถุงพลาสติกของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้แก่ 1) วิทยาเขต โดยนิสิตที่วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร (campsk) มีความตระหนักในการใช้ถุงพลาสติกน้อยกว่านิสิตที่วิทยาเขตบางเขน 2) จำนวนถุงพลาสติกที่ได้รับจากการซื้อสินค้าในแต่ละวัน (tusep) โดยนิสิตที่ได้รับถุงพลาสติกจากการซื้อสินค้าในแต่ละวันมากขึ้นจะมีความตระหนักในการใช้ถุงพลาสติกลดลง 3) การคิดว่าตัวเองสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากถุงพลาสติกได้ (senv) โดยนิสิตที่มีความคิดว่าตัวเองสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากผลิตภัณฑ์ถุงพลาสติกได้มีแนวโน้มที่จะมีความตระหนักในการใช้ผลิตภัณฑ์ถุงพลาสติกมากกว่านิสิตที่มีความคิดว่าตัวเองไม่สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากผลิตภัณฑ์ถุงพลาสติกได้ 4) ความพยายามในการลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน (try) โดยนิสิตที่มีพยายามในการลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวันมีแนวโน้มที่จะมีความตระหนักในการใช้ผลิตภัณฑ์ถุงพลาสติกมากกว่านิสิตที่ไม่มีความพยายามในการลดการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน 5) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลาสติก (know) โดยหากนิสิตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ถุงพลาสติกมากขึ้น จะมีความตระหนักในการใช้ถุงพลาสติกมากขึ้นด้วย และ 6) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม (par) โดย

นิสิตที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้นจะมีความตระหนักในการใช้
ถุงพลาสติกน้อยลง

ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรดำเนินการดังนี้ 1) กำหนดนโยบายเพื่อลดการใช้
ถุงพลาสติกในมหาวิทยาลัยผ่านทางร้านสะดวกซื้อภายในมหาวิทยาลัยในลำดับแรก โดย
อาจกำหนดให้ร้านใช้มาตรการจูงใจเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก เช่น ลดราคาสินค้าเมื่อ
ลูกค้าไม่รับถุงพลาสติก และมาตรการการรับแต้มรางวัลแทนการรับถุงพลาสติก เป็นต้น
แล้วจึงอาจค่อยขยับไปใช้มาตรการบังคับในลำดับต่อไป ทั้งนี้ เพื่อจูงใจนิสิตให้
เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมลดการใช้ถุงพลาสติกลง และเพื่อสร้างความคุ้นเคยในการใช้
ผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติกให้ได้ก่อนในเบื้องต้น ทั้งนี้ในส่วนของการตลาดนั้นภายใน
มหาวิทยาลัย ซึ่งมีอยู่ในทุกวิทยาเขต มหาวิทยาลัยควรกำหนดให้มีกิจกรรมการซื้อขายที่
เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มที่การลดใช้ถุงพลาสติกในลำดับแรก ซึ่งอาจนำมาตราการใช้
กับร้านสะดวกซื้อมาใช้ในส่วนของการตลาดด้วย 2) มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีการเรียน
การสอนเกี่ยวกับผลกระทบจากผลิตภัณฑ์พลาสติกให้กับนิสิตในทุกสาขาวิชา และทุก
ระดับชั้น เพื่อให้ให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของพลาสติกมากขึ้น
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นิสิตที่บางเขน และวิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ที่มี
ระดับความตระหนักเรื่องผลกระทบจากถุงพลาสติกค่อนข้างต่ำกว่าวิทยาเขตศรีราชาและ
วิทยาเขตกำแพงแสน หลักสูตรที่สอนในทั้ง 2 วิทยาเขตควรใส่เรื่องดังกล่าวไว้ในวิชาที่
นิสิตทั้งวิทยาเขตสามารถลงเรียนได้ เช่น วิทยาศาสตร์แห่งแผ่นดิน เป็นต้น 3) ควรเผยแพร่
ข้อมูลด้านผลกระทบของพลาสติกผ่านช่องทางอื่นๆ เช่น โครงการ/กิจกรรมภายใน
มหาวิทยาลัย และการส่งเสริมให้นิสิตได้ออกไปสัมผัสกับปัญหาผลกระทบจากพลาสติก
นอกห้องเรียนหรือนอกมหาวิทยาลัย เป็นต้น

การศึกษาผู้บริโภคเชิงลึก: สิ่งสำหรับผู้บริโภคสูงอายุให้คุณค่าในผลิตภัณฑ์อาหารทานเล่น
สำหรับผู้สูงอายุ

ดร.โสภณ แยมกลีน

email: sophon.y@ku.th

ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่ธุรกิจอาหารทานเล่นให้ความสนใจผลิตสินค้าและบริการให้มากขึ้น อย่างไรก็ตามธุรกิจยากที่จะประสบความสำเร็จหากไม่สามารถเข้าใจผู้บริโภคอย่างแท้จริง งานวิจัยฉบับนี้จึงทำขึ้นเพื่อศึกษาสิ่งให้ผู้สูงอายุให้คุณค่าในสินค้าอาหารทานเล่นโดยด้วยแผนภาพการออกแบบคุณค่าโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้สูงอายุจำนวน 30 คนและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงสิ่งให้ผู้สูงอายุให้คุณค่าสำหรับงานสำหรับผู้สูงอายุต้องการทำให้สำเร็จ คือ เพื่อคลายความหิว เพื่อเสริมมือหลัก เพื่อเข้าสังคม เพราะรู้สึกได้ย้อนยุคสมัย เป็นต้น สิ่งให้ผู้สูงอายุยังไม่ได้รับความสะดวกสบาย เช่น มีรสชาติหวานเกินไป บรรจุภัณฑ์แะยาก กังวลอันตรายต่อสุขภาพ เป็นต้น และสิ่งสำหรับผู้บริโภคสูงอายุมีความคาดหวังในทางบวกในอาหารทานเล่น เช่น มีความปลอดภัย กลืนง่ายไม่ติดคอ ขนาดเหมาะสมทานครั้งเดียว เป็นต้น

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเพียงไม่กี่ฉบับที่ได้ศึกษาสิ่งให้ผู้สูงอายุเชิงลึกด้วยการใช้เครื่องมือการออกแบบคุณค่า ซึ่งผู้ประกอบการอาหารทานเล่นผู้สูงอายุสามารถนำผลวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบนวัตกรรมสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้สูงอายุให้คุณค่าได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: อาหารทานเล่น, ผู้สูงอายุ, การออกแบบคุณค่า, การวิจัยเชิงคุณภาพ

ความเต็มใจจ่ายสำหรับการจ่ายร่วมในระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครนันท์ คิตสม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ วรพาณิชย์

email: fecoanki@ku.ac.th, feconov@ku.ac.th

การวิจัยเรื่องความเต็มใจจ่ายสำหรับการจ่ายร่วมในระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุในการจ่ายร่วมในระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า ความเต็มใจจ่ายของตัวอย่างสำหรับการเข้าถึงการรักษาพยาบาลที่ต้องการ และปัจจัยกำหนดต่าง ๆ ที่สามารถอธิบายความเต็มใจจ่ายได้ โดยใช้แบบสอบถาม Online ในกลุ่มตัวอย่างอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ใช้บริการสุขภาพตามสิทธิของระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าในโรงพยาบาลของรัฐ จำนวน 500 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีภาวะความเสี่ยงด้านสุขภาพด้านการป้องกันและการควบคุมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากการใช้บริการเฉลี่ย 826.09 บาท/ครั้ง โดยร้อยละ 80 เต็มใจจ่ายเพิ่มเติมจากสิทธิบัตรทองเพื่อเข้าถึงการรักษาพยาบาลที่ต้องการ นอกเหนือจากการใช้สิทธิบัตรทอง 30 บาทรักษาทุกโรค โดยมีความยินดีจ่ายนอกเหนือจากการใช้สิทธิฯ เฉลี่ย 2,312.52 บาท/คน/ปี เพื่อสุขภาพของตนเองและครอบครัว และเพื่อช่วยทำให้การให้บริการการประกันสุขภาพในภาพรวมดีขึ้น ในขณะที่กลุ่มที่ไม่ยินดีจ่ายโดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่ามีรายได้น้อย แต่เต็มใจที่จะจ่ายถ้ามีรายได้มากขึ้น และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการประกันสุขภาพถ้วนหน้านั้น เป็นสวัสดิการที่ภาครัฐควรจัดให้กับประชาชน

ผลการวิเคราะห์เส้นทางนั้น อายุที่มากขึ้น มีแนวโน้มที่จะทำให้มีความเต็มใจในการจ่ายเพิ่มในระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าลดลง ในขณะที่ระดับความรุนแรงของโรคที่ประเมินจากผู้ป่วยเองที่มากขึ้น จะทำให้มีความยินดีที่จะจ่ายเพิ่มในระบบมากขึ้น ในทางตรงกันข้าม หากผู้ประกันตน มีความกังวลในการเข้าถึงบริการลดลง ก็จะยอมจ่ายในระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าในขนาดที่เพิ่มขึ้น ส่วนการมีประกันภัยประเภทอื่นๆ

คุ้มครองผู้ป่วยอยู่ ทำให้มีความยินดีที่จะจ่ายเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน นั้น มีผลบวกกับความเต็มใจจ่ายเพิ่ม รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นทำให้มีความเต็มใจในการจ่ายเพิ่มในระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้ามากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ รัฐบาลควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการช่วยเหลือ ครอบคลุมค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมที่อาจเกิดขึ้นในกรณีที่เป็นโรครุนแรง และ/หรือ เป็นผู้สูงอายุ ทั้งการให้นิยามระดับความรุนแรงของโรค ชื่อโรค ตลอดจนการกำหนดรูปแบบและทางเลือกในการรักษาที่กว้างขวางเหมาะสม และทำให้เกิดภาระทางการเงินกับกลุ่มอ่อนไหวนี้ให้น้อยที่สุด และควรเพิ่มการเข้าถึงโดยร่วมกับคลินิกหรือโรงพยาบาลเอกชน ให้ผู้ถือบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า สามารถเข้ารับรักษาพยาบาลได้ แบบจ่ายเพิ่มบางส่วน โดยมีนโยบายราคาชัดเจน ตลอดจนการจ่ายสมทบในการซื้อประกันสุขภาพกลุ่มภาคสมัครใจ เพื่อลดภาระของรัฐ และเพิ่มความคุ้มครองให้แก่ผู้เอาประกันตามความสามารถในการจ่าย โดยจะต้องไม่เป็นการรอนสิทธิเดิมของผู้ถือบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่ตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการด้วย

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อหนี้ภาคครัวเรือนในประเทศไทย

ผศ.ดร. อรรถสุตา เลิศกุลวัฒน์

email: fecoadl@ku.ac.th

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อหนี้ภาคครัวเรือนในประเทศไทยและศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อหนี้ภาคครัวเรือนในแต่ละประเภทของหนี้ภาคครัวเรือนในประเทศไทย ประกอบไปด้วย หนี้เพื่อการใช้จ่ายในครัวเรือน หนี้เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร หนี้เพื่อใช้ทำธุรกิจการเกษตร หนี้เพื่อใช้ในการศึกษา และหนี้เพื่อการซื้อหรือเช่าบ้านและที่ดิน ในการศึกษาจะใช้ข้อมูลรายปีของหนี้ภาคครัวเรือนในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 จนถึงปี พ.ศ. 2560 โดยเป็นข้อมูลรายจังหวัดจาก 77 จังหวัดในประเทศไทย

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทั้งปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมส่งผลกระทบต่อหนี้สินรวมต่อครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญ โดยพบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจได้แก่ ปัจจัยด้านรายได้ต่อครัวเรือนรายจังหวัดและค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือนส่งผลกระทบทางบวกต่อหนี้ภาคครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญซึ่งสอดคล้องกันกับทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค ส่วนอัตราเงินเฟ้อนั้นส่งผลกระทบทางลบต่อหนี้ภาคครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของครัวเรือนในประเทศไทยมีความยืดหยุ่นที่ค่อนข้างน้อย ทำให้เมื่อราคาสินค้าและบริการมีการเปลี่ยนแปลงไป การใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือนยังคงเพิ่มขึ้นและทำให้ครัวเรือนมีการก่อหนี้มากขึ้น ในส่วนของปัจจัยทางด้านสังคมพบว่าปัจจัยทางด้านการศึกษา จำนวนประชากรในวัยเด็ก และปัจจัยด้านการสมรสส่งผลกระทบทางบวกต่อหนี้สินรวมต่อครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งในการศึกษาผลกระทบของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อหนี้ภาคครัวเรือนในประเภทต่างๆ พบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อหนี้เพื่อการใช้จ่ายในการบริโภคและหนี้เพื่อการประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตรในสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับหนี้ประเภทอื่นๆ และปัจจัยทางสังคมส่งผลกระทบในสัดส่วนที่สูงในหนี้เพื่อการประกอบธุรกิจการเกษตรและหนี้เพื่อการซื้อหรือเช่าบ้านและที่ดิน

ผลของมาตรการข้อปช่วยชาติ 2561:

การวิเคราะห์ปัจจัยการผลิตและผลผลิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรุณี ปัญญสวัสดิ์สุทธิ์

email: fecoand@ku.ac.th

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาผลกระทบของมาตรการข้อปช่วยชาติ 2561 ซึ่งดำเนินการระหว่างวันที่ 15 ธันวาคม 2561 ถึงวันที่ 16 มกราคม 2562 โดยกำหนดให้ผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสามารถนำค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้า 3 ประเภท มาหักค่าลดหย่อนได้ตามจริง แต่ไม่เกิน 15,000 บาท โดยสินค้าทั้งสามประเภท ได้แก่ (1) ยางล้อรถยนต์ ยางล้อรถจักรยานยนต์ และยางล้อรถจักรยาน (2) สินค้าโอท็อป และ (3) หนังสือ โดยเป้าหมายในการดำเนินมาตรการก็เพื่อที่จะกระตุ้นการใช้จ่ายของประชาชน และเพื่อช่วยเกษตรกรชาวสวนยางพารา ส่งเสริมการผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่น และส่งเสริมให้ประชาชนค้นคว้าหาความรู้จากการอ่านหนังสือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบของมาตรการข้อปช่วยชาติ 2561 คือ การวิเคราะห์ปัจจัยการผลิตและผลผลิต โดยใช้ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตของประเทศไทย พ.ศ. 2553 ขนาด 180 สาขาการผลิต เพื่อคำนวณว่าเมื่ออุปสงค์ขั้นสุดท้ายของสินค้าทั้งสามประเภทเพิ่มขึ้นจากมาตรการข้อปช่วยชาติแล้ว จะทำให้ผลผลิตมูลค่าเพิ่ม และการนำเข้าของสินค้าในสาขาการผลิตต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร การศึกษานี้สมมติกรณีศึกษา 4 กรณี ได้แก่ ผู้เสียภาษีซื้อ (1) ยางล้อรถอย่างเดียว 15,000 บาท (2) ซื้อสินค้าโอท็อป 15,000 บาท (3) ซื้อหนังสืออย่างเดียว 15,000 บาท และ (4) ซื้อสินค้าทั้งสามประเภทคือ ยางล้อรถ สินค้าโอท็อป และหนังสือ มูลค่าอย่างละ 5,000 บาท เท่ากัน

ผลการศึกษาพบว่า นโยบายข้อปช่วยชาติส่งผลให้มีการขยายตัวของผลผลิตมากขึ้น ทั้งสาขาการผลิตที่ได้รับประโยชน์โดยตรง เช่น ยางล้อรถ และหนังสือ และสาขาการผลิตที่เป็นปัจจัยการผลิตในการผลิตยางล้อรถและหนังสือด้วย โดยสาขาการผลิตยางล้อรถและปัจจัยการผลิตที่เกี่ยวข้องมีการขยายตัวของผลผลิตมากที่สุด เนื่องจาก

ประชาชนสนใจที่จะเปลี่ยนยางล้อรถค่อนข้างมากเมื่อมีการดำเนินนโยบายช่วยเหลือชาติ ส่วนสาขาการผลิตสินค้าโอท็อปมีการขยายตัวของผลผลิตน้อยกว่า เนื่องจากสินค้าโอท็อปมีหลากหลายประเภท การขยายตัวของสินค้าโอท็อปแต่ละประเภทจึงไม่มากนัก ในส่วนของการขยายตัวของมูลค่าเพิ่มซึ่งรวมส่วนที่เป็นค่าจ้างแรงงานเข้าไว้ด้วย พบว่าสาขาการผลิตค้าส่งและค้าปลีกมีการเพิ่มขึ้นของมูลค่าเพิ่มอย่างชัดเจน เนื่องจากการขยายตัวของอุปสงค์ขั้นสุดท้ายตามนโยบายช่วยเหลือชาติ ทำให้เกิดการซื้อขายสินค้าและบริการต่างๆ จึงทำให้สาขาการผลิตทางด้านการค้ามีบทบาทที่สำคัญ ส่วนผลกระทบที่มีต่อการนำเข้านั้น พบว่านโยบายช่วยเหลือชาติมีผลทำให้มีการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาเป็นวัตถุดิบหรือเป็นปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการนำเข้าผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีประเภทยางสังเคราะห์ ดังนั้นในการดำเนินมาตรการจึงควรคำนึงถึงผลกระทบทางลบที่มีต่อดุลการค้าด้วย

บุหรี่ไฟฟ้ากับสมมติฐานเกตส์เวย์: กรณีศึกษาประเทศไทย

รองศาสตราจารย์อُنกัง แซ่ลี้ม

รองศาสตราจารย์ ดร.โสมสกวา เพชรานนท์

email: fecoakl@ku.ac.th, fecosob@ku.ac.th

สมมติฐานประตูไปสู่สิ่งอื่นหรือ Gateway Hypothesis ได้ถูกศึกษาครั้งแรกโดย Kandel ในปี ค.ศ.1975 มีประเด็นหลัก คือ เยาวชนที่เริ่มต้นด้วยการทดลองดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สูบยาสูบหรือกัญชา ย่อมมีโอกาสเสพติดที่ผิดกฎหมายเมื่อเริ่มเข้าสู่ผู้ใหญ่ (Adulthood) แม้ว่าสมมติฐานดังกล่าวได้ถูกศึกษาอย่างมากมายและต่อเนื่องในหลายประเทศ แต่ผลที่ได้กลับมีลักษณะผสมผสาน (Mixed results) นอกจากนี้แนวคิด Gateway ยังเกี่ยวข้องกับการใช้สารเคมีหรือสารเสพติดในทางที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวข้องกับความผันแปร (Variation) ของภาวะเริ่มต้นของเยาวชนก่อนที่จะเริ่มใช้สารเสพติดอีกด้วย เป็นต้น สมมติฐาน Gateway มีองค์ประกอบ 3 อย่าง (1) ลำดับในการใช้สารเสพติด (2) ความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นจากสารเสพติดที่เข้มข้นขึ้นโดยเปรียบเทียบกับผู้ที่ไม่ได้ใช้สารเสพติดเหล่านั้น และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างระดับของสารเสพติดกับความถี่หรือความเข้มข้นของสารเสพติดที่ใช้ในช่วงแรกที่จะนำไปสู่สารเสพติดที่ผิดกฎหมายตามมา อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับความถี่ของพฤติกรรมและกลไกทางจิตวิทยา ทำให้เกิดการถกเถียงเกี่ยวกับสมมติฐาน Gateway นอกจากนี้สมมติฐาน Gateway ยังได้ถูกนำมาเชื่อมโยงเรื่องบุหรี่ไฟฟ้า (E-Cigarette) ที่อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการสูบบุหรี่ในเยาวชนผู้ซึ่งไม่เคยสูบบุหรี่มาก่อน เพื่อเป็นเหตุผลในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าอย่างเข้มงวดในกรณีของประเทศไทย มีความกังวลเกี่ยวกับสมมติฐาน Gateway ที่อาจนำเยาวชนผู้ซึ่งไม่ได้เป็นผู้สูบบุหรี่แต่อย่างใด ดังนั้นเพื่อทำความเข้าใจในประเด็นของสมมติฐาน Gateway ในบรรดาเยาวชนไทยผู้ซึ่งกำลังลองใช้บุหรี่ไฟฟ้าว่าสามารถเป็นเหตุนำไปสู่การเกิดขึ้นจริงของสมมติฐาน Gateway หรือไม่ จึงนำมาสู่การศึกษาวิจัยครั้งนี้

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) ศึกษาพฤติกรรมของเยาวชนในการใช้บุหรี่ไฟฟ้าและการสูบบุหรี่ทั่วไป (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์อย่างเป็นเหตุเป็นผล (Causality) ของสมมติฐาน Gateway ในกลุ่มเยาวชนไทยที่ใช้บุหรี่ไฟฟ้าโดยเยาวชน หมายถึง ผู้ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 15 -25 ปี เป็นไปตามนิยามเยาวชนตามกฎหมายไทยและตามนิยามสากล สำหรับแนวคิด Gateway นั้นเป็นทฤษฎีที่เป็นการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causality) โดยมีกรอบแนวคิดที่เสนอโดย Hill ในปี ค.ศ.1965 ทั้งสิ้น 7 กรอบแนวคิด หรือทัศนะ (Viewpoints) โดยทั้ง 7 กรอบแนวคิด ประกอบด้วย 1) Strength of the Association 2) Specificity 3) Temporal precedence 4) Plausibility 5) Coherence 6) Experiment และ 7) Analogy

การพัฒนาแบบสอบถามเพื่อการวิจัยอยู่บนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีดังกล่าว โดยแบบสอบถามมีโครงสร้าง 5 ส่วน คือ (1) ข้อมูลพื้นฐาน (2) ลักษณะพื้นฐานครอบครัว (3) พฤติกรรมการใช้บุหรี่ไฟฟ้าและสิ่งเสพติดต่างๆ (4) ทัศนคติที่มีต่อสมมติฐานเกทส์เวย์ และ (5) บุหรี่ไฟฟ้ากับสมมติฐานเกทส์เวย์ ทดสอบแบบสอบถามก่อนออกสำรวจจริง (Pretested) กับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 19 ตัวอย่าง เมื่อช่วงวันที่ 15-25 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 จากนั้นสำรวจทางออนไลน์ (Online survey) อีกครั้งในวันที่ 10-12 มิถุนายน พ.ศ. 2562 เพื่อปรับแก้ไขแบบสอบถาม เริ่มสำรวจทางวิธีออนไลน์อย่างเป็นทางการวันที่ 14-21 มิถุนายน พ.ศ. 2562 สำรวจ ได้กลุ่มตัวอย่างเยาวชนอายุไม่เกิน 25ปี จำนวน 153 คน ซึ่งต้องมีสถานะเป็นผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าในปัจจุบัน โดยทำการประมวลข้อมูลด้วยตารางแสดงความถี่ ร้อยละพร้อมทั้งคำอธิบายเพื่อค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพล (Confounder) ต่อสมมติฐานดังกล่าว การวิเคราะห์ตัวประกอบหลัก (Principal Component Analysis: PCA) เพื่อหาระดับอิทธิพลของปัจจัยที่เป็นเหตุเป็นผลเพื่อจัดอันดับ (Ranking) ความมีอิทธิพลของตัวแปร

ผลการสำรวจ พบว่า สถานภาพการใช้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นกลุ่มเคยสูบบุหรี่แต่ปัจจุบันเลิกสูบบุหรี่แล้วและหันมาใช้บุหรี่ไฟฟ้าอย่างเดียว มีมากที่สุด ยังเรียนอยู่กับเป็นลูกจ้างเอกชนเต็มเวลา อายุน้อยที่สุด คือ 15 ปี ส่วนมากซึ่งเป็นผู้ที่มียาเสพติดตั้งแต่ 20 ปี บริบูรณ์ ส่วนมากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้จาก 2 ช่องทางมากที่สุด มาจากงานประจำของตนเอง และ/หรืองานอิสระประกอบกัน โดยรายได้เฉลี่ยอยู่ในช่วง 5,001 - 10,000 บาท มากสุด มีสถานภาพโสด เป็นส่วนใหญ่

ลักษณะพื้นฐานครอบครัว พบว่า มีสถานภาพปัจจุบันของบิดาและมารดาอยู่ด้วยกันมากที่สุด ลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นห้องเช่า มีความผูกพันกันและสนิทกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวในระดับมาก และกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวก็มีความผูกพันกันและสนิทในระดับมาก ไม่เคยมีสมาชิกครอบครัวเข้ารับการรักษ า บำบัด พื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติด ไม่เคยมีการใช้ความรุนแรงในครอบครัวพบมากที่สุด รองมาคือ พบมีการใช้ความรุนแรงในบางครั้ง ส่วนในช่วง 30 วันที่ผ่านมาพบมีการใช้บุหรีและยังพบกลุ่มเพื่อนในปัจจุบันมีการใช้สิ่งเสพติดอื่น

สำหรับพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติด พบมากที่สุด คือ เริ่มจากบุหรีก่อนจากนั้นหันมาใช้บุหรีไฟฟ้า จนปัจจุบันใช้บุหรีไฟฟ้าอย่างเดียว ซึ่งก่อนมาใช้บุหรีไฟฟ้า ได้เคยทดลองสิ่งเสพติดอื่นที่ถูกกฎหมาย เช่น สุรา เบียร์ มาก่อน อีกทั้งปัจจุบันก็ยังคงใช้สิ่งเสพติดอื่นที่ถูกกฎหมายเหล่านั้ด้วยสาเหตุหลัก 3 ลำดับแรก คือ คลายเครียด เข้ากลุ่มเพื่อนและเพื่อนชักชวน เบียร์เป็นสิ่งเสพติดที่ถูกกฎหมายที่ใช้มากที่สุด ใน 30 วันที่ผ่าน โดยพบว่ามีปริมาณการสูบบุหรี / การใช้บุหรีไฟฟ้าประกอบใช้ประเภทสิ่งเสพติดอื่นๆ ในระดับเท่าเดิมหรือไม่เพิ่มขึ้น ความถี่ในการใช้บุหรีไฟฟ้าของทุกกลุ่ม พบมากที่สุด คือ ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน แต่กลุ่มใช้ควบคู่ (Dual user) พบว่า ใช้บุหรีไฟฟ้ามากกว่าบุหรี ส่วนมากไม่เคยใช้สิ่งเสพติดที่ออกฤทธิ์แรงขึ้น แต่พบบ้างที่เคยใช้ สิ่งเสพติดผิดกฎหมาย อาทิ กัญชา ใบกระท่อม ยาไอซ์ ผัน เฮโรอีน ยาบ้า เป็นต้น โดยใช้แบบครั้งเป็นคราวมากที่สุด สาเหตุเพื่อคลายเครียดและเพื่อนชักชวน ส่วนมากไม่พบความเชื่อมโยงการใช้บุหรีไฟฟ้ากับสิ่งเสพติดอื่นที่ผิดกฎหมาย การใช้บุหรีไฟฟ้าใช้ตามลำพังเฉพาะภายในบ้านมากที่สุด ใช้ทุกวันก็พบมากที่สุด ซื้อบุหรีไฟฟ้าและอุปกรณ์ได้จากคนรู้จักกัน/ร้านค้าที่รู้จักในอินเทอร์เน็ต มากสุด ส่วนค่าใช้จ่ายต่อเดือนเพื่อสูบบุหรีกับเพื่อใช้บุหรีไฟฟ้า ไม่ได้เพิ่มขึ้นแต่อย่างใด

สำหรับทัศนคติที่มีต่อสมมติฐานเกส่วย ใช้ Likert สเกล 5 ระดับจากเห็นด้วยน้อยที่สุดไปถึงเห็นด้วยมากที่สุด โดยมีผู้ตอบ “เห็นด้วยน้อยที่สุด” ในเกือบทุกข้อคำถาม รวมทั้งคำถามการอยากทดลองใช้บุหรีไฟฟ้าของเยาวชน สามารถนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติดที่ออกฤทธิ์แรงขึ้นได้เมื่อเข้าสู่ผู้ใหญ่ด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องคำถามสุดท้ายเกี่ยวกับการใช้บุหรีไฟฟ้าของเยาวชน มีโอกาสทำให้เยาวชนหันเหไปสู่การใช้สิ่งเสพติดที่ออกฤทธิ์แรงขึ้นได้ ไม่เห็นด้วยมากกว่าร้อยละ 80

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสพสิ่งเสพติดที่ออกฤทธิ์รุนแรงกว่าเดิมภายใต้ข้อสมมติฐานเกสส์เวย์ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ตัวประกอบหลัก (Principal Component Analysis: PCA) พบว่าบุหรี่ไฟฟ้านำไปสู่สมมติฐานเกสส์เวย์จริง แต่ระดับความมีอิทธิพลดังกล่าวกลับมีค่าต่ำที่สุดในบรรดาตัวประกอบทั้ง 10 ปัจจัย อีกทั้งยังเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลที่มาหลังจากการใช้บุหรี่ และสิ่งเสพติดอื่นที่ถูกหรือผิดกฎหมาย โดยปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนซึ่งต่างมีความสอดคล้องกันอย่างยิ่ง ต่อการเกิดสมมติฐานเกสส์เวย์

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ คือ การที่เยาวชนหันเหไปใช้สิ่งเสพติดที่ออกฤทธิ์แรงขึ้น ไม่ได้มีสาเหตุโดยตรงจากบุหรี่ไฟฟ้า แต่มาจากปัจจัยเสี่ยงทางพื้นฐานครอบครัว พื้นฐานกลุ่มเพื่อนที่อยู่ก่อนแล้ว ซึ่งการควบคุมการเข้าถึงบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า มีความจำเป็นด้วยเครื่องมือและกลไกทางกฎหมายที่ควบคุมยาสูบและผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีอยู่ในปัจจุบัน แต่การกำหนดให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นสิ่งผิดกฎหมายโดยสิ้นเชิงมิได้เป็นการแก้ปัญหาทั้งหมดในแง่ป้องกันเยาวชนไปใช้สิ่งเสพติดอื่นที่ออกฤทธิ์แรงขึ้น เพราะการกำหนดให้เป็นสิ่งผิดกฎหมายในปัจจุบันต่างหากที่ไม่สามารถป้องกันการหันเหไปสู่สิ่งเสพติดอื่นที่ออกฤทธิ์แรงขึ้นได้เพราะทำให้ทุกอย่างลงใต้ดินทั้งหมด

การวัดประสิทธิภาพการปลูกปาล์มน้ำมันในประเทศไทย: กรณีศึกษาเกษตรกรผู้ปลูก
ปาล์มน้ำมันในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และกระบี่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถพล สืบพงศ์กร

อีเมล: fecoapsu@ku.ac.th

วัตถุประสงค์ของการศึกษา ประกอบด้วย (1) การประเมินประสิทธิภาพของเกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมันใน จ.กระบี่ และ จ.สุราษฎร์ธานี และ (2) การระบุปัจจัย และประมาณการอิทธิพลของปัจจัยดังกล่าวที่มีต่อคะแนนประสิทธิภาพ ในกรณีนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แบบจำลอง SBM DEA ภายใต้การคำนวณทางด้านปัจจัยการผลิต เพื่อประเมินคะแนนประสิทธิภาพเชิงเทคนิค มูลค่าผลผลิตส่วนเกิน และปัจจัยการผลิตส่วนขาด รวมไปถึงการจำแนกค่าคะแนนประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีการประยุกต์ใช้แบบจำลอง Tobit เพื่อประเมินผลกระทบของตัวแปรอิสระต่างๆที่มีต่อคะแนนประสิทธิภาพที่คำนวณได้จากแบบจำลอง SBM DEA

โดยกำหนดให้ตัวแปรด้านผลผลิต คือผลผลิตปาล์มน้ำมันรวมรายปี และรายได้จากการขายปาล์มน้ำมัน ขณะที่ตัวแปรทางด้านปัจจัยการผลิตประกอบด้วยขนาดพื้นที่เพาะปลูก จำนวนสมาชิกช่วยงานในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับปุ๋ย สารเคมี ค่าจ้างปลูก และค่าจ้างเก็บ ผลการศึกษาพบว่าคะแนนประสิทธิภาพโดยเฉลี่ยของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดอยู่ที่ 0.52267 นอกจากนี้ มีเกษตรกรเพียง 50 รายที่มีการดำเนินงานบนขอบเขตประสิทธิภาพ โดยในจำนวนนี้มีเป็นเกษตรกรที่อยู่ในจังหวัดกระบี่จำนวน 28 ราย และเป็นเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีจำนวน 22 ราย สำหรับการคำนวณค่า ผลผลิตส่วนเกิน และปัจจัยการผลิตส่วนขาด และการจำแนกค่าคะแนนประสิทธิภาพ ให้ข้อเสนอแนะว่า เกษตรกรที่มีการดำเนินงานต่ำกว่าประสิทธิภาพควรมีการปรับลดขนาดของพื้นที่เพาะปลูก ค่าใช้จ่ายเรื่องของปุ๋ย และค่าใช้จ่ายในส่วนของการเก็บเกี่ยวผลผลิต ตามลำดับ ในส่วนของการวิเคราะห์ผลกระทบด้วยแบบจำลอง Tobit ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคะแนนประสิทธิภาพอย่างมีนัยสำคัญประกอบด้วย รายได้รวม

จากการขายปาล์มน้ำมัน ตัวแปรทุนแสดงการได้รับมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกร
ค่าใช้จ่ายรวมในการผลิตปาล์มน้ำมัน และจำนวนผลผลิตต่อไร่

Willingness to pay for co-payment in the universal health insurance system

Akaranant Kidsom, Asst. Prof., Ph.D.

Non Vorlapanit, Asst. Prof., Ph.D.

email: fecoanki@ku.ac.th, feconov@ku.ac.th

Research on willingness to pay for co-payments in the universal health insurance system is intended to study the facts for the causes of co-payments in the universal health insurance system to study willingness to pay for access to the medical treatment and to study determining factors that can explain willingness to pay. The data were conducted through 500 online questionnaires in a sample of 15 years old and older who used health services according to the rights of the universal health insurance system in public hospitals. Data were analyzed using Path Analysis.

The results showed that the sample had a moderate level of health risk in aspect of prevention and control, an average additional cost of using the average service 826.09 baht / time. The 80 percent of sample were willing to pay more to access the desired medical treatment. The average money for willingness to pay in addition to the rights was 2,312.52 baht / person / year for the health of themselves and their families and to improve the overall health insurance service. The group that not willing to pay more explains about their low income so the government should provide this welfare to the people.

The results of path analysis showed that increasing age tends to decrease the willingness to pay for the universal health insurance system. The severity of the disease assessed by the eligible people will be increasing

willingness to pay in the system. On the other hand, If the eligible people are concerned about accessibility to the service, they will be increasing willingness to pay in the system. The eligible people with other insurances will be increasing willingness to pay in the system. The average income of households has a positive effect on willingness to pay.

The government should set clear policies to reduce financial burden for low income people and to cover additional costs that may occur for a severe disease and for the elderly through defining the degree of severity of disease, name of the disease, as well as determining the appropriate form and treatment options. The government should increase access by joining a private clinic or private hospital to improve accessibility of the eligible people with a co-payment system.

The Effects of Year-End Shopping Personal Income Tax Allowance for the 2018 Tax Year: An Input-Output Analysis

Aruneey Punyasavatsut, Asst. Prof., Ph.D.

email: fecoand@ku.ac.th

The objective of this research is to study the effects of the Shopping Personal Income Tax Allowance for the 2018 tax year. The program was conducted during the dates of 15 December 2018 and 16 January 2019. It let the purchases of three types of goods be exempted from the personal income tax, i.e., a personal income tax allowance, but not exceeding 15,000 baht in total. The three types of goods are as following: (1) car, motorcycle, and bicycle tyres (2) One Tambon One Product (OTOP) goods and (3) books and ebooks. The government granted the Year End Shopping Personal Income Tax Allowance for the purposes of stimulating demand for made-with-Thailand-rubber, OTOP products, and reading books.

An input-output analysis was employed to study the effects of the Year-End Shopping Personal Income Tax Allowance for the 2018 tax year. The Thailand 2010 Input-Output Table, which includes 180 sectors of production, was used to measure the effects of the increases in final demand for the three goods on total outputs, value added, and imports. The study assumed 4 cases, which are: (1) taxpayers buy tyres with the total amount of 15,000 baht, (2) taxpayers buy OTOP products with the total amount of 15,000 baht, (3) taxpayers buy books with the total amount of 15,000 baht, and (4) taxpayers buy tyres, OTOP products, and books with the amount of 5,000 baht each.

The results found that the Year-End Shopping Personal Income Tax Allowance Program can stimulate the economy by promoting the purchases of many products, not only the three types of products, i.e., tyres, OTOP products, and books, but their inputs of production too. The outputs of Tyres and Tubes Sector and its production-related sectors increase most. Because there are many people who are interested in buying new tyres when the tax allowance program is conducted. The OTOP product sectors are affected less because there are many OTOP products, so the increases of OTOP products are diversified. In case of the effects on value added which labour wage is included, it is found that the value added of Wholesale Trade Sector and Retail Trade Sector increase significantly. Because the tax allowance program promote demands for good and services, so the trading sectors become important. In case of the effects on imports of goods and services, the results show that the tax allowance program makes the volume of imports increase, especially the synthesis rubbers. So, the implement of the Shopping Personal Income Tax Allowance should be aware this issue.

Factors affecting household debt in Thailand

Attasuda Lerskullawat, Asst. Prof., Ph.D.

email: fecoadl@ku.ac.th

This paper examines factors affecting household debt in Thailand as well as studies the factors affecting different types of household debt in Thailand including debt for household expenditure, debt for non-agricultural business, debt for agricultural business, educational debt, and debt for purchasing or hiring real estate and land. The study uses provincial yearly data of household debt in Thailand from 2009 to 2017 from 77 provinces in Thailand.

The empirical result shows that the economic factors including household income, inflation rate and household consumption expenditure, as well as social factors including education, marriage, and young population, have significant effects on the total household debt in Thailand. Moreover, the result shows that economic factors have a significant result especially in debt for household expenditure and debt for non-agricultural business; while social factors mostly influence on the debt for agricultural business and debt for purchasing or hiring real estate and land.

E-Cigarette and the Gateway Hypothesis: Thailand Case Study

Aunkung Lim, Assoc. Prof.

Somskaow Bejranonda, Assoc. Prof., Ph.D.

email: fecoakl@ku.ac.th, fecosob@ku.ac.th

Gateway Hypothesis has firstly been studied by Kandel in 1975, which is related to that adolescents who firstly start with either consuming any alcohol beverage, tobacco product, or marijuana they will be high propensity to deal with illegal addicted products as adulthood stage. Although the gateway hypothesis has long been studied intensively by several government organizations in the world, there still have been no consensus anymore or mixed results. Furthermore, the gateway hypothesis is not only relevant to how adolescents consume chemical substances, illegal addicted products improperly but also pertinent to any variation of adolescent to firstly start demanding any addicted product. Basically, the gateway hypothesis consists of 3 components: (1) sequencing of intake addicted products (2) an increasing in risk derived from intensive usage of addicted products, as compared by people who have never consumed those addicted products, and (3) a relationship between the degree of addicted products and frequently consume of those addicted products. Moreover, the gateway hypothesis has not been only encouraging users to illegal addicted products later, but also has been dependent on behavioral and psychological factors. That's why, there are still disputes on the gateway hypothesis. Presently, the gateway hypothesis has been brought about to the e-cigarette (e-cig) in some extents that the e-cig could be a major basis

to encourage adolescents to become conventional cigarette smoker as adulthood. For this ground, Thailand government agency has strictly prohibited and controlled on the e- cig products due to concerning adolescent's incentive to smoke the conventional cigarette. As a result, this research has tried to answer whether this argument is true or not for the case of Thailand.

There are two objectives of study which are: (1) To study adolescent's behavior on the e-cig and conventional cigarette, (2) To study the causality of the gateway hypothesis among the adolescent. The target group is any adolescent aged between 15- 25 years old as defined by international and Thailand decrees.

Theoretically, the gateway hypothesis is a theoretical concept focusing on a causality relationship, in which is composed of totally 7 viewpoints: 1) Strength of the Association 2) Specificity 3) Temporal precedence 4) Plausibility 5) Coherence 6) Experiment and 7) Analogy.

The questionnaire has been developed by based on theoretical basis, which is consisted of 5 sections: (1) Fundamental data of respondent (2) General background of respondent's family (3) Smoking behavior of respondent on the e-cig and any addicted product (4) Respondent's attitude toward the gateway hypothesis, and (5) The e-cig and the gateway hypothesis is relationship. Next, the pretested process was conducted 2 times, first round it was done during May 15-25, 2019 of 19 samples then, the second round was conducted by the online survey during June of 10-12, 2019. The official online survey was conducted during June of 14- 21, 2019. Total respondent of 153 were collected, in which they must be the e-cig user at present. The survey results were exhibited as descriptive explanation in term of data frequency, percentage to explore the concrete causes the gateway hypothesis. Moreover, the quantitative analysis was conducted with the

Principal Component Analysis (PCA) method to find and rank the degree of factors caused the gateway hypothesis to be existed

The survey results were revealed as following: Most of respondents are former cigarette smoker but at present, they have quitted completely the conventional cigarette and have used only the e-cig. They have worked as private firm employee, aged above 20 years old. The youngest is 15 years old. Most of the respondent graduated a bachelor degree as well as they have two sources of income earned which are freelance and full time jobs. They have average income per month on THB 5,001 – 10,000. Single status was mostly found.

For the general family background, most of respondent's parent still have been lived together, at apartment room. Most of the respondent have strongly well relationship and good intimate among family members. There were no their family members to the drugs addicted therapy program as well as rather found nothing about the family domestic violence, it was rarely found for some cases. Most of respondents still have used the e-cig and addicted products during a month before surveying.

For smoking behavior on the e-cig and addicted product issue, most of respondents have started with conventional cigarette, then turned to only the e-cig. They have also been tried other legal addicted products before they started smoking ie., alcohol beverages, beer. At present, they have still been consumed those products by 3 key reasons which are consisted of stress relaxing, socializing, and friend persuading. Alcohol beverage, especially beer is the most consumed among the respondent during 30 days. The quantity of conventional cigarette and the e-cig consumed as well as the frequency of smoking have rather been constant overtime and there is no specific smoking pattern. For the dual-use respondents, most of them not only have used the e-cig more frequent than

the conventional cigarette but also they have never consumed the illegal drugs as usual. However, they have occasionally consumed the illegal drugs ie., marijuana, cottage leaves, amphetamine, heroin because of stress relaxing and friend persuading. There is no evidence to show the linkage between the illegal drugs and the e-cig using. Most of the e-cig users have used alone at their home everyday. The e-cig equipment and the e-liquid have been widely purchased via the internet shops. Most of respondents revealed that the average monthly expenditure for conventional cigarette and the e-cig have rarely been changed overtime.

For the survey result on attitude toward the gateway hypothesis, the Likert scale ranged from 1 to 5 is applied to the survey. The smaller scale is quite disagree meaning, the larger scale is rather agree meaning. Most of respondents revealed their views on “most disagree” for almost questions including the question that the e-cig using among adolescents could have probably encourage to the illegal drugs as adulthood. More than 80 per cent of respondents disagree on this question.

The last section, the principal component analysis (PCA) was applied to explore factors that have influenced on severe drugs consumption based on the gateway hypothesis. The result was indicated clearly that the e-cig probably causes the gateway hypothesis but with the minimum degree among all of 10 factors. Moreover, the e-cig is also left behind the major factors caused the hypothesis which are conventional cigarette and other addicted products. This study revealed that the family and friend are the two factors causing the gateway hypothesis mostly.

The policy recommendation is that even the e-cig is a cause to the gateway hypothesis it does not directly lead to the gateway. Evidently, the family and friend factors are more significant than the e-cig that probably cause the gateway hypothesis. Therefore, the policy that has determined the

e-cig as the illegal product might not be appropriated because it does not really protect the adolescents to contact with the e-cig products. When the e-cig products are illegal adolescents whom have weak family and friend factors supposed to be the vulnerable persons to the underground activities that might be relevant to the gateway hypothesis. The e-cig should be conducted and controlled by the present tobacco product control acts.

Efficiency Measurement of Oil Palm Plantation in Thailand: A Case Study of Oil Palm Agriculturists in Suratthani and Krabi Provinces

Auttapol Suebpongsakorn, Asst. Prof., Ph.D.

E-mail: fecoapsu@ku.ac.th

The objectives of this study include (1) assessing the efficiency of Oil Palm Agriculturists in Krabi and Suratthani provinces and (2) Identifying factors and estimating impact of these variables on the efficiency score. In this case, the researcher applied SBM DEA model under input – oriented approach to evaluate technical efficiency scores, values of input slacks and output slacks together with the decomposition of these scores. Besides, the Tobit regression model was applied to assess the influence of independent variables on the technical efficiency score computed by the aforementioned SBM DEA model.

By appointing total products of oil palm per year and total revenue from selling oil palm as the output variables, while assigning farm size, number of active workers in household, expenses on fertilizer, chemicals, compensation of cultivating and harvesting, the result showed that the average technical efficiency score for all Oil Palm Agriculturists in the sample was approximately 0.52267. In addition, only 50 Oil Palm Agriculturists operated on the efficiency frontier line. Out of this number, 28 were agriculturists in Krabi province and the rest of 22 were agriculturists in Suratthani province. The computation of output and input slacks and their decomposition suggested that Agriculturists with inefficient operation should reduce the farm size, expenses on fertilizer, and expenses on harvesting process, respectively. For the impact analysis by using the Tobit regression

model, the factors significantly affecting technical efficiency score included total revenue from selling Oil Palm, dummy variable representing agriculturist with RSPO standard, total expenses on oil palm production, and amount of output per Rai.

The Economics Impacts of Tourism Sector in Thailand by Tourism Input-Output Table

Bundit Chaivichayachat, Assoc. Prof., Ph.D.

email: fecobdc@ku.ac.th

The objective of this research is to evaluate the economic impacts by the expansion of tourism sector. The tourism input-output table was employed. There are totally 89 sectors in tourism input-output table for 2005 including 32 tourism related activities and 57 for the others. The results indicated that tourism related activities are high backward linkage and low forward linkage. Therefore, the tourism related activities claimed as the downstream activities. For the multiplier, the value of multiplier both in tourism related activities and the others are different in term of value. Not only the value but the structure also the same. Most of multiplier effect drives by the direct effect while the indirect and the induced are less. The results also found that the increasing in aggregated demand which caused by tourism activities concentrated only in limited tourism activities. Finally, the recommendations are that (1) strengthen the economics stability, (2) stimulate the indirect and induced effects of tourism demand, (3) promote the activities with high backward linkage, and (4) redistribute the tourism revenue for equality.

Democracy and Government Spending: Case of ASEAN Nations

Chittawan Chanagul, Assist. Prof., Ph.D.

email: fecocwc@ku.ac.th

This research seeks to pursue whether or not level of democracy lead to high government spending. The statistics used in this study are panel data of ASEAN countries between 1998-2017. To achieve the objectives, the descriptive statistics is provided and followed by the regression analysis. The results drawn from this study suggest that democracy correlates with total government spending and government spending on education in a U-Shape form. To be more particular, a pure authoritarian and a pure democracy have higher total government spending and government spending on education than a country that falls in middle. However, the government expenditure on military is lower when a country governed by a pure authoritarian and a pure democracy. Moreover, lower level of corruption is shown to have a positive impact on the government spending.

Foreign investment, Stock Market Development and Economic Growth of Thailand

Chollada Luangpituksa, Assoc. Prof., Ph.D.

email: fecochl@ku.ac.th

Most empirical studies reveal that foreign direct investment and foreign indirect investment or foreign portfolio investment support economic growth. However, the significant of the latter cannot be confirmed in developing countries. The investigation between stock market development and economic growth nexus also show the same result. This paper aims to investigate causality relationship between foreign investment and stock market development and to examine whether foreign investment causes economic growth in Thailand or vice versa. The study period has been divided into 2 time spans; the first period uses annual data over the period of 1983 – 2009, and the second period quarterly data during 2009Q4 – 2018Q3 have been analyzed due to the available data and the classification of fund flows in economic institutions by the Bank of Thailand. Foreign direct and indirect investment annual data are net capital flows in non-financial corporations collected from the Bank of Thailand and the rate of change of nominal gross domestic products (GDP) per annum represents Thai economic growth. The development of stock market is measured by market size and market liquidity. Market size (MGDP) is measured by market capitalization divided by GDP while market liquidity is the ratio of total value of shares traded on the exchange and total market capitalization (turnover ratio; VMCAP) and the ratio of the value of trading relative to GDP (value trade ratio; VGDP). The result of Granger causality test suggest that there are no

causality relationship between net foreign direct investment (FDI) or net foreign portfolio investment (FPI) and stock market development in Thailand, and the same result for net foreign direct investment or net foreign portfolio investment and economic growth over the period of 1983 – 2009. As for quarterly data (2009Q4 -2018Q), the Granger Causality test result indicate that there is unidirectional relationship from value trade ratio to net foreign direct investment in depository corporations (excluded central bank), market size causes market liquidity, and there is bi-directional nexus between both market liquidity indices. However, there is no causality relationship between net foreign direct investment or net foreign portfolio investment and economic growth. In the case of non-depository financial corporations, market size causes net foreign direct investment and market liquidity, and there is bi-directional nexus between both market liquidity indices. Furthermore, economic growth induces net foreign portfolio investment. The net foreign portfolio investment in nonfinancial corporations, households, and non-profit institution serving households (other sectors) promote market liquidity measured by value trade ratio (VGDP). The market size (MGDP) and turnover ratio (VMCAP) cause value trade ratio. However, there is no causality nexus between net foreign direct investment or net foreign portfolio investment and economic growth. In summary the past foreign investment has no effect to Thai economy and economy itself induces foreign portfolio investment in non-depository financial institutes to this country.

Trade Policy Preference for International Trade Agreement

Kanokwan Chancharoenchai, Assist. Prof., Ph.D.

Wuthiya Saraithong, Assist. Prof., Ph.D.

email: fecokwc@ku.ac.th, wuthiya.s@ku.ac.th

This study aims to analyze the level of Thai people's understanding and opinions about various aspects regarding the country's completing FTAs with trading partners and investigate factors determining these opinions. The analysis is based on both secondary and primary data which are retrieved from questionnaire survey conducted with respondents in Bangkok metropolitan precinct. It employs such descriptive statistics as percentage, frequency, and average to explain respondents' understanding and opinions towards Thailand's implementation of FTAs. Pair t-test is also used to comparatively examine the difference between supporters and non-supporters of FTAs regarding various issues. At the same time, the determinants of people's opinions towards the country's FTAs are analyzed using either logit or probit models and marginal effects.

The results show that, as for the determinants of people's opinions, with the total of 28 estimated equations, the support for Thailand-China FTA can be explained by the highest number of variables, i.e. 11 variables. Regarding independent variables, among 19 variables included in this study, the best performers consist of people's pride in the nation and their aversion of loss. The statistical significance of these two variables can be found in most equations.

From the above results, the government should implement policy measures to educate and ascertain that all parties involved have correct

knowledge and understanding about the implementation and completion of FTAs with trading partners. This should increase the chance of people supporting or expressing less resistance for FTA policy which could eventually bring the nation and its people welfare gains.

**Benefit Assessment of the Research Project under the Supports of the
Agricultural Research Development Agency
(Public Organization), 2019**

Kampanat Vijitsrikamol, Assist. Prof., Ph.D.

email: fecoknv@ku.ac.th

Over the years, the Agricultural Research Development Agency (Public Agency) or ARDA has played an important role in supporting research grants for agricultural research projects whose outcomes benefit academics, business sector and society as a whole. In the year 2019, ARDA allocates research funds to government agencies and educational institutions for selected and approved contract signed research funding projects, between 21st December 2018 until 27th March 2019. In a total of 120 projects with a budget of over 206 million THB. The funded researches all have the main objective to increase agricultural potential in 9 areas include ; (1) Water resource management (2) Palm oil (3) Horticulture and Agronomy (4) Rice (5) Thai herbs (6) Safe and value-added food for commercial (7) Livestock (8) ARDA Research funding 1st framework : Developing the Agricultural policy reinforcement and (9) ARDA Research funding 2nd framework : Increasing the potential of production for small and medium-sized agriculture. The benefit impact assessment, or the impact which is expected to transpire in the future (Ex-ante Assessment), is crucial towards understanding the worthiness of each research project including, raising awareness about the research societal impact among researchers. Therefore, the objective of this study is to analyze benefits and research impact during the year of 2019-2029. According to studies, it has been found that three research groups that receive the highest funding are those related to “Thai herbs”, “Water resource

management” and “Horticulture and Agronomy” , respectively. In general, most of those research projects are operated under one year and funded for more than 1,000,000 THB (68.33%). In terms of research type, it is discovered that the majority is a commercial researched project (48.33%). Regarding to future benefits assessment of 120 projects have been divided into 3 periods; short-term benefits (2019-2020), medium-term benefits (2019-2025) and long-term benefits (2019-2029). It can be concluded that the value of research impact varies with the size of user and continuation of the research project. In addition, if there is no promotion by funding for research when the research project is completed in the first phase (2019-2020). The project will not be able to continuously create long-term impacts. In furtherance of improvement, suggestions from the study are as followed; (1) ARDA should provide training programs to assess the economic impact of the research for researcher at least 2 periods, namely; before the start of research and after conducting research by continuing training every year to raise awareness and understand the importance of impact assessment for researchers. (2) ARDA should specify that such training be a condition for receiving research funds. (3) ARDA should use the results of EMPS research database to promote the success of organization under the support of agricultural research in form of Dash Board to the relevant departments and society extensively.

Initial Impacts of The Business Expansion of Foreign-Owned Packaging Houses on Thai Fruit Industry

Kampanat Pensupar, Assist. Prof., Ph.D.

email: fecoknp@ku.ac.th

Durian, mangosteen and longan are important to the Thai economy with high export value, generating a large amount of income for the country. However, since 2014, Thai fruit market mechanism has been intervened by foreign capital groups, especially from China. They buy these fruits directly from the farms and set up fruit assembly and packing plants, also known as Lhong, as well as export them to China, which has a continuously increasing demand for Thai fruits. Unsurprisingly, most of the Thai durians available in the Chinese market are exported by Chinese fruit packing plants. As a result, the Chinese can largely influence and have the bargaining power in the Thai fruit market. This study, therefore, examines the impact of the foreign fruit packing plants, especially the Chinese, on the export of Thai fruits in the Eastern region. It focuses on the short-term effects so that necessary measures can be further implemented.

This study investigates and collects data from in-depth interviews and questionnaire surveys. A sample group includes fruit farmers and fruit packing plant operators in Chonburi, Rayong, Chanthaburi and Trat provinces. This primary information together with statistical data is used in the study of the short-term effects of the entry of Chinese fruit packing factories and time series analysis.

The results of in-depth interviews show that the affecting factors for farmers' selling decisions are the price and trust in the buyers. In addition,

foreign fruit packing operators have the power to determine the purchasing price from farmers. The main obstacles in farmers' production are having to rely on foreign workers mostly from Cambodia and Laos, causing problems in communication and the cost of rotating these foreign workers

The results of time series analysis show that the growth of durian, mangosteen and longan exports both fresh and primary processed products into the Chinese market, in spite of its good tendency, experiences the fluctuations in demand in the Chinese market. In addition, the analysis shows that the gross domestic product per capita of China and the baht per yuan exchange rate affect the amount of durian, fresh mangosteen and longan. This study proposes important short-term policy recommendations, namely, the government should have short-term financial measures to help farmers and operators of Thai fruit packing plants. There should also be the development of strategic alliances and product branding

Status of the Thai Manufacturing and Services Industries in GVC and Impact of Global Economic Slowdown

Mana Luksamee-arunothai, Assist. Prof., Ph.D.

email: fecomnl@ku.ac.th

This research aims to examine Thailand's position and participation across industries, both manufacturing and services, on the global value chain (GVC) and investigate the economic effects of a decline in the U.S. imports and the U.S. direct investment abroad. The analysis is based on the International input-output (ICIO) table for the year 2015 and the international input-output model for the year 2015. The results of this study indicated that in 2015 there were 12 industries (from all 17 industries) in Thailand which had a higher length of GVCs than the average value of all countries, particularly in the mining and quarrying, and non-metallic mineral products; and the chemical products, and rubber and plastic products.

A measure of the distance to final demand also indicated that Thailand and most of developing countries' locations in the value chain was biased towards the downstream stage, particularly the industries with advanced technology use including the chemical products, and rubber and plastic products; the basic metals and fabricated metal products; and the machinery and equipment. Furthermore, calculations of the GVC participation index showed that in 2015 the index in Thailand was 0.39% which was below the world average and was ranked on the 22th position in all 64 countries.

The simulation results also indicated that 1) a 1% decrease in the U.S. imports of automobiles and auto parts from the baseline will lead to a

fall in the global and Thai economic growth by 0.004% and 0.002%. The industries which tend to have a strong negative indirect impact will include the iron and steel, and the chemical products; 2) a 1% decline in the U.S. imports of electrical appliances and electronic products will result in a global economic slowdown and a decrease in Thailand's economic growth by 0.004% and 0.02%. The industries with the most adverse indirect impact will include the ore mining and the chemical products; and 3) a 1% reduction in the U.S. direct investment abroad in the financial and insurance sector will bring about a decrease in the global and Thai economic growth by 0.011% and 0.0004%. The sectors with the most adverse indirect impact will include the communication and the paper manufacturing.

Efficiency Measurement of Saving and Credits, and Credit Union Cooperatives in Thailand

Nakhun Thoraneenitiyan, Assist. Prof., Ph.D.

E-mail: feconht@ku.ac.th

This study aims to measure and analyses efficiency and total productivity changes of savings and credit, and credit union cooperatives in Thailand during the 2013 to 2017 period by using Data Envelopment Analysis. The Slacks-Base Measure of Efficiency model was selected to measure cooperative efficiencies based on input slacks and output slacks their operations. The output-oriented production approach was used under an assumption of variable returns to scale, which the factors include: external debts, capital, and operating expenses as inputs, and deposits, loans, and net profit as outputs. All data of 134 saving and credits cooperatives, and 50 credit union cooperatives are collected from the databases of Cooperative Auditing Department.

From the estimated efficiency scores of saving and credits cooperatives in 2017, we found that 25 cooperatives reach the maximum efficiency scores of 1, while the average scores for all 134 cooperatives is 0.6018. For the credit union cooperatives results, 15 cooperatives reach the fully efficiency scores of 1, while the average scores for all 50 cooperatives is 0.6383. While most of the efficient saving and credits cooperatives are located in metropolitan areas, the efficient credit union cooperatives are operated in all parts of the country. Also the research found that the state enterprise cooperatives have higher efficiency scores than other type of saving and credits cooperatives.

The total productivity of saving and credits cooperatives was improved by 38.79 percent during the 2013-2017 period. This is a result from efficiency change by 207.25 percent, although the frontier was shift downward and stood at 83.17 percent. For the credit union cooperatives, the total productivity was shrunk by 12.83, because of the decline in catch-up effects. The corruption issues in a large cooperatives during the period of study may result in the extensive used of external debt for solving the liquidity problem in the cooperatives system.

The Economic Impacts of Chinese Tourists on the Economy in Lanna Civilization Tourism Development Region

Puttiphat Thaweewachiraphat, Ph.D.

email: fecoppt@ku.ac.thputtiphat@hotmail.com

The purpose of this research was to study the tourism situation, calculate tourism multipliers, tourism leakage and the impact of Chinese tourists on production and wages in the 5 target provinces of Lanna Civilization Tourism Development Region consisting of Chiang Mai, Chiang Rai, Lamphun, Lampang, and Phayao. The secondary data had been collected including tourism data, the tourism 26 sector input-output table 2010 in Lanna Civilization Tourism Development Region in 2010 and the imported input data from the 180 sector input-output table 2010 to calculate tourism multipliers that indicate direct effects, indirect effects, induced effects, and leakage of tourism sector including assess the impact of Chinese tourists on production and wages

The results show that most Chinese tourists were concentrated in Chiang Mai and Chiang Rai, primary tourist destinations which had a higher tourism economy than Lamphun, Lampang and Phayao, secondary destinations. The accommodation for visitors was the most expenditure of tourists. While the retail trade of country-specific tourism characteristic goods in Lamphun and Phayao had a very low proportion of expenses. While the calculation results of tourism multipliers found that the tourism sector had a direct effect of 0.4382 and an indirect effect of 1.2582, a stronger backward linkage compared to a forward linkage. The highest direct and indirect effect sector was the food and beverage serving activities. The lowest direct and

indirect effects sector was the travel agencies and other reservation services activities. The most induced effect sector was the other country-specific tourism characteristic activities. Besides, the tourism sector had a backward leakage of 14.02 percent, lower than other sectors and had a very low forward leakage. The accommodation for visitors sector and the food and beverage serving activities sector had a large backward leakage to the food manufacturing sector.

However, the impact of Chinese tourists in 2017 increased total production in all sectors by 36,697.93 million baht, tourism leakage of 5,144.29 million baht, and the net tourism income of 31,553.61 million baht, with the net tourism income of Chiang Mai Chiang Rai, Lampang, Lamphun and Phayao provinces were 28,184.16, 3,260.29, 53.15, 36.82 and 19.22 million baht respectively. The suggestion is that the government should promote the tourism in the secondary destinations and can use tourism sectors to lead the economic growth in the Lanna Civilization Tourism Development Region.

Gem and Jewelry Competitive Potential Analysis and Development Approach of Thailand

Rosada Vesdapunt, Asst. Prof.

email: fecorove@ku.ac.th

This research has two objectives 1) to analyze the competitive potential of Thai gem and jewelry industry 2) to establish guidelines for the development way of Thai gem and jewelry industry.

This research used secondary data year 2018-2019. The research employed the competitive potential analysis of the gem and jewelry industry of Thailand based on the diamond model. There were four factors as followed: 1) input side, 2) demand side, 3) the related and supporting industries, and 4) strategy, structure and competitive condition, using percentage, concentration ratio and total forward and backward linkage index including the criteria for grading of competitive potential according to four indicators and strength, weakness, opportunity and threat analysis.

The analysis result of the competitiveness of Thai gem and jewelry industry by analyzing four factors found that factors contributing to the development of competitiveness were as follows: 1) production factor side was to increase the employment and workers have expertise in grinding diamond and gemstone 2) demand factor side was the continuous growth of sales 3) the related and support industries were the supporting from the increase of the gem and jewelry enterprise integration and 4) strategic, structure and competitive condition were the number of enterprises increased. Factors that barrier to the development of competitiveness were

1) production factor side was the access to the financial source was difficult, labor productivity index decreased, lack of product design personnel, most of the raw materials were imported from abroad and lack of advance technology in grinding. 2) demand factor side was the gem and jewelry trade deficit. 3) the related and support industries were the low linked to other branches of production in the economy, considering from the total forward and backward linkage indexes equaled to 0.73872 and 0.93480, respectively. 4) strategic, structure and competitive condition were most of the enterprises were small, with relatively low production potential, gem and jewelry patents were relatively small compared to all patents in the country, entrepreneurs also need to develop products that use creativity and branding, and Thailand was a small exporter in the world market.

Moreover, the role of government sector was good for supporting the development of competitiveness were the gem and jewelry industry had been promoting the competitiveness from many organizations. For government roles that barriered to the development of competitiveness were specialized institutions that use design training and gem testing were not enough to meet the need.

An analysis of the competitiveness of Thai gem and jewelry industry in comparison with the competitor countries as follows: India and China, resulted from the four factor indicators found that Thailand disadvantages to two competing countries. Thailand was the most unfavorable to India equaled to 6.92%, followed by China equaled to 4.42, respectively.

Analysis of the development way of Thai gem and jewelry industry found that there were five Thailand strategies, eight strategies, eight

plans and twelve projects to develop the competitiveness of the Thai gem and jewelry industry, consisted of 1) human resource development strategy in gem and jewelry business 2) development strategy to enhance the ability to produce gem and jewelry 3) strategy to promote gem and jewelry exports 4) strategic linkage in gem and jewelry collaboration 5) strategy for the development and upgrading of international gem and jewelry standards.

Resource Misallocation and International Trade

Siwapong Dheera-aumpon, Assist. Prof., Ph.D.

Piyaphan Changwatchai, Assist. Prof., Ph.D.

email: fecospd@ku.ac.th, fecoppcc@ku.ac.th

This study uses plant-level data from the 2017 Industrial Census in order to study the extent of resource misallocation within the same industry and the effect of resource misallocation on the aggregate productivity of manufacturing industries in Thailand in 2016. In addition, this study also uses data on international trade in order to study a relationship between resource misallocation and international trade.

The results indicate that resource misallocation in manufacturing industries considerably increased in 2016 when compared to 2011. The results also indicate that, in 2016, if resource misallocation is entirely eliminated, the aggregate productivity of manufacturing industries would increase approximately 250 percent which is noticeably high when compared to 2011. Furthermore, the results also point out that automobile industries greatly contribute to an increase in aggregate productivity when resource misallocation is eliminated.

The results also indicate that an industry in which a lot of plants import raw tends to have higher allocative efficiency compared to other industries. In other words, such industry has less resource misallocation compared to other industries. Moreover, the results also indicate that a plant that either export its own products or import raw materials tends to face distortions making it to be smaller than optimal. Such plant, therefore, should be supported in order to become bigger than what it currently is.

Determinants of Portfolio Flows to Asia: A Quantile Regression Analysis

Sanha Hemvanich, Ph.D.

email: fecoshh@ku.ac.th

This study aims to test whether (1) the effects of push and pull factors on bond and equity flows change over time and (2) the effects of push and pull factors on bond and equity flows may vary depending on the size of the flow. We have found that the effects of explanatory variables on bond and equity flows change indeed over time. There is no variable that remain significant in all five periods and in both bond flows and equity flows. Only risk premium consistently has significant effect in almost all time periods. Moreover, quantile regression has illustrated that a variable can have different effect depending on the locations on the conditional distribution of bond flows and equity flows. For example, in the taper tantrum period, quantile regressions suggest that the effect of Msci EM index might only be significant at the middle of the equity flow distribution (25th-75th quantiles). Furthermore, liquidity, yield spread and risk premium have bigger impact at the positive tail of the distribution of bond flows, i.e., their effects are larger for countries with high bond inflow.

A Survey of Preparing for retirement

Sauwaluck Koojaroenprasit, Assoc. Prof., Ph.D.

Sumalee Pumpinyo, Assist. Prof., Ph.D.

email: fecoslp@ku.ac.th, fecosup@ku.ac.th

This study had two objectives 1. To survey the preparation for retirement 2. To study the behavior for the preparation for retirement. The sample size was 400 workers aged between 50-60 years old. This study employed the questionnaire.

Most of the sample were female (67.25 percent) aged between 50-55 years old (56 percent) married (63.5 percent) bachelor degree and master degree or higher with the same percentage with 47 worked in the company and self-employed with 31.75 and 29.25 percent, respectively with current income more than 90,000 baht per month (34.25 percent) most of them had two children (35.50 percent)

The sample had perception for preparation the most with average WAI 0.8088. The person who work for the company has the least perception and preparation for retirement. For the welfare from the company, most of the sample had the least perception. The sample had low self-respect and low participation in outdoor activities.

Behavior and Awareness of Using Plastic Products of the Youth: A Case Study of Kasetsart University Students

Somskaow Bejranonda, Assoc. Prof., Ph.D.

Aunkung Lim, Assoc. Prof.

email: fecosob@ku.ac.th, fecoakl@ku.ac.th

The research on behavior and awareness of using plastic products of the youth: a case study of Kasetsart University (KU) students aims at: 1) examining the behavior and awareness level in the use of plastic products of the youth and 2) indicating factors, influencing behavior and awareness level in the use of plastic products of the youth. The data was collected by interviewing 451 KU students from all 4 campuses, namely, Bangkok, Kamphaengsaen, Siracha, and Sakon Nakhon, during March-May 2019. The term of “plastic products” in this research refers to plastic bags only.

It was found that the most respondents of KU students was female, aged about 21 years, or 3rd year students, receiving 7,500 baht/month averagely for living. The average family income was about 69,000 baht/month. Most respondents’ parents work as merchants or business owners. When they studied at the senior high school, they were not a member of the environmental-related clubs. They also currently were not a member of those clubs/social groups/environment related associations. Most of respondents perceived that there were environmental-related activities, held in university, but they never participated in.

In daily life, most respondents used plastic products, namely, plastic bags, followed by plastic water bottles. The type of plastic bags, regularly used, were plastic food bags (hot/cold bags), followed by T-shirt

bag (grocery bags). The places they tend to receive plastic bags, both inside and outside the campus were convenience stores, and flea markets, respectively. As they usually purchased every day, they had chance to get 2-3 plastic bags per day. However, most respondents did not use plastic bags for a single time. Most of them knew about environmental problems caused by the use of plastic bags, and think that they could contribute to alleviate the pollution impact. Most of them agreed to reduce the use of plastic bags in their daily lives to stop global warming hazard, followed by the reduction of waste creation problems, and performing the social responsibility, respectively. While the group that did not try to reduce the use of plastic bags in their daily lives claimed about their convenience, and they felt that carrying products to replace the plastic bags was cumbersome.

The respondents, reducing the use of plastic bags in their daily lives mostly rejected the plastic bags offered when buying a couple of things, followed by reused the plastic bag, and brought their own shopping bags, respectively. The most influential person for reducing the use of plastic bags were themselves, followed by their father/mother. Most of them thought internet and television were influential on the behavior to reduce the use of plastic bags. They agreed that the good and proper measures to reduce the use of plastic bags was discounting product prices for consumers who did not use plastic bags, followed by collecting money for plastic bags, offering reward points, and prohibiting the use of non-degradable plastic bags, respectively. In terms of environmental activities participation, it was found that most respondents made contribution to environmental problems solving (such as reducing the use of plastic, sorting waste, consuming the environmentally friendly products, etc.) and participated in waste reduction campaign or creating a pleasant environment in the university, respectively.

According to the awareness of the use of plastic bags of the respondents, in the overall, the awareness in aspects were as follows: 1) the aspect of impact from plastic bags was at highest level (Mean=4.22), 2) the aspect of measures for plastic bags waste management in the university was at highest level (4.21), 3) the aspect of promotion to reduce the use of plastic bags was at high level (4.19), and 4) the aspect of measures for plastic bags waste management was at high level (4.11).

At the confidence level of 90%, factors influencing the use of plastic bags behavior of KU students were 1) campus , where students at Kamphaeng Saen Campus (campk) tended to have the awareness level of the use of plastic bags greater than students at Bangkhen Campus, 2) faculty (dep), where students of the science-related faculties tended to reduce the use of plastic bags more than students under the Non-Science faculties, 3) understanding that they could be a part in solving the impact of plastic bags (serv), where students who understood that they can be part of solving environmental problems tended to reduce the use of plastic bags more than students who did not have that understanding, and 4) awareness of using plastic bags (cons), where students with greater awareness of using plastic bag tended to reduce the use of plastic bags.

At the confidence level of 90%, factors influencing the awareness level of using plastic bags of KU students were 1) campus , where students at Chalermphrakiat Sakon Nakhon Province Campus (campsk) tended to have the awareness level of the use of plastic bags less than students at Bangkhen Campus, 2) the number of plastic bags received from the purchase each day (tusep), where by students who receive more plastic bags from the purchase tended to have decreasingly awareness of the use of plastic bags, 3) understanding that they could be a part in solving the impact of plastic bags (serv), where students who understood that they can be part of solving

environmental problems tended to be aware of using plastic bags more than students who did not have that understanding, 4) efforts to reduce the use of plastic bags in daily life (try), where students who tried to reduce the use of plastic bags in daily life tended to have a greater level of awareness, 5) knowledge and understanding about plastic (know), where students who have more knowledge and understanding about plastic bag products tended to have increasingly awareness of using of plastic bags as well, and 6) participation in environmental activities (par), where students who participated in more environmental activities tended to be decreasingly aware of using plastic bags.

In accordance with the above findings, the university should formulate the policy to reduce the use of plastic bags and firstly enforce with convenience stores in the campuses; by encouraging them to drive the incentive promotions-i.e. discounting, or giving reward points to customers, instead of accepting plastic bags, prior to compulsory measures to motivate students to reduce using plastic bags and to initially create familiarity in using plastic substitute products. In case of the flea markets that are available in all campuses, the eco-friendly trading activities should be organized by promoting to reduction of plastic bags using for the first stage, and may applying the abovementioned incentive measure to these markets as well. The university should provide more knowledge about the impact of plastic products to students in all faculties and classes, especially to students at Bangkhen, and Sakon Nakhon campus with a lower awareness level about the impact of plastic bags. Such courses taught in both campuses should be in the general education subjects, allowing any students to attend (e.g. Science of the Land). The university should publicize information about the impact of plastic bags through projects/activities organized in the university,

and should encourage students to experience outside the classroom or the university.

A Study of Customer Insight: Customer Value of Snack Products for the Elderly

Sophon Yamklin, Ph.D.

email: sophon.y@ku.th

Elderly person has become one of key customer segments from many business organizations. However, business cannot success without fully understand what their customer value for their products and services. This research, therefore, aims to explore customer value of snack products for the elderly using value proposition design canvas by conducting a comprehensive in-depth interview with 30 elderly persons. The collected data then has been analyzed using qualitative data analysis techniques which are content analysis.

The research result demonstrates the value of elderly person toward elderly snacks in job-to-be-done such as to relieve hunger, eat in addition to main meal, eat for socialization, eat to thrown back in their time. For customer pain, results are such as too sweet snacks, packaging is too difficult to use, concerning their personal health. For customer gain, elderly person expects that elderly snacks are safe to eat, easy to swallow, and appropriate to eat at once.

This research is one of the first to empirically explore elderly snack products using value proposition design concept. The results are useful for managers in charge of designing new products and services in elderly snack sector so they can design elderly snacks that fit with customer value.

Key Words: Snack, Elderly, Value Proposition Design, Qualitative Research

An Empirical Investigation of the Fisher Effect in Thailand: A Cointegration Approach

Teerasak Sapwarobol, Assist. Prof., Ph.D.

email: fecotss@ku.ac.th

This study aims to investigate the relationship between nominal interest rates and the expected rate of inflation by using the methodology of Johansen and Juselius (1990). The 1-year government bond yield and the Minimum Loan Rate (MLR) are employed as the proxies of nominal interest rate in bond market and financial market, respectively. Meanwhile, this study uses the headline inflation as a proxy of the expected inflation rate. All data are collected in a monthly basis between January 2009 to December 2018. The empirical results show that inflation rate and nominal interest rates are all cointegrated in the long run. Yet, by employing the Wald test methodology, this study finds the Inverted Fisher hypothesis in all cases. These findings, in fact, reveal the drawback in both bond market and financial market in passing-through inflation rate into the nominal interest rates.

The Relationship between Non-Tariff Barriers and Foreign Direct Investment

Thanasin Tanompongphandh, Assist. Prof., Ph.D.

email: thanasin.t@ku.ac.th

This study focuses on factors affecting inward Foreign Direct Investment (FDI), with special focus on the relationship between non-tariffs measures and FDI using Arellano-Bover/Blundell-Bond model. The study found significant and positive association between positive economic growth, and the increase in the share of FDI to GDP, consistent with Resimi (2000) and Singh & Jun (1995) where fundamentals conducive to export-oriented economy can attract more foreign direct investment.

Moreover, the study found significant and positive association between past foreign direct investment and current foreign direct investment highlighting clustering effects can draw in more foreign direct investments consistent with Campos and Kinoshita (2003)

Finally, the study found a negative and significant relationship between ad-valorem equivalent of non-tariff measures proposed by Niu et al.(2018), and the share of FDI to GDP. This negative and significant relationship is consistent with vertical FDI theory where higher barrier will impede foreign direct investment inflow to the host country.

The Effects of Banking Competition, Inflation and Transaction Costs on Electronic Transactions Service

Thanarak Laosuthi, Assist. Prof., Ph.D.

email: fecotrl@ku.ac.th

The study aims to provide theoretical framework for the impact of banking competition, inflation and transaction costs on electronic transaction service. Electronic transactions service in this study is referred to the case that depositors can access their accounts from long distance. The examples of electronic transaction service are ATM and debit card. The results show that a higher degree of competition results in a higher aggregate amount of electronic transactions service and lower service fee. Interestingly, the effect of banking competition is stronger when the transaction costs decrease. In addition, when the cost of processing electronic transactions service is lower, banks offer a higher amount of electronic transactions service and charge lower service fee. Furthermore, when inflation rate is higher, banks offer more electronic transactions service. In contrast, there is no effect of inflation on the service fee. In this manner, banks should compete more in the market for electronic transactions service and they should develop new technology system consistently to lower transaction costs. Consequently, depositors will gain more access and use more electronic transactions service.

Debt Analysis of Credit Union Cooperatives Member in Thailand

Vijitsri Sanguanwongse, Assoc. Prof., Dr.rer.soc.oec

E-mail: fecovss@ku.ac.th

Since the economic crisis in 1997, the Thai economy has been recovered. The cost of living, price of products and services, was increased. Most of people who has low income, solved the problem by borrowing money from both financial and non-financial institution. During the year 2000-2011, the government stimulated the country by loan program which allow household can easier to access the loan source. As a result, households continue to face more debt problems. The debt problem impacts on the economic and social of the country which is affecting the well-being of the people, household spending, low living standards and lack of financial liquidity. Credit union cooperatives in one of seven types of cooperatives in Thailand. They are passionate about serving their members and about making an impact in the community. While focusing on member needs include credit, credit unions work for the sustainable development of communities. To avoid the debt problem, the influencing factor to create debt should be investigated.

Debt Analysis of Agricultural Cooperative member in Thailand

Vijitsri Sanguanwongse, Assoc. Prof., Dr.rer.soc.oec

Pornprapa Kikuchi, Ph.D.

Kanokon Seemanon, Ph.D.

E-mail: fecovss@ku.ac.th, fecoppss@ku.ac.th, fecokos@ku.ac.th

The aim in this study is to analyze the debt of cooperative sector in Thailand and explain how influence factors create the debt of agricultural cooperative members. Based on the statistical data and analytical method, three key elements factors; individual factors, attitudes and values factors, and essential factors in consumption have insignificant relationship with debt creation impact on member commitment. The most common cause of the loan is inadequate income. Income is not enough to cover the normal expense. Most borrowed money is used to buy their members' products and support the family. It was recommended that to overcome these challenges and meet members' expectations, there is a need to; promote and increasing capacity of cooperatives and income generating for members, ensure proper financial management and better accounting practices.

Keyword: Agricultural Cooperative, Debt Analysis, Cooperative in Thailand

The Effect of Climate Change on Natural Rubber Production

Witsanu Attavanich, Assoc. Prof., Ph.D.

email: witsanu.a@ku.ac.th

This study aimed to investigate the effects of the climate change and its extreme on natural rubber production in Thailand and project changes in natural rubber production under future climate projections from global circulation models (GCMs) as reported in IPCC AR5 (2014). The IV-GMM panel data regression was utilized to address possible endogeneity bias and the data across 77 provinces in Thailand from 1988-2016 were collected from several sources. Here we find that the rubber yields of provinces located in the North and the Southern regions were projected to drop in all scenarios. In contrast, the rubber yields in the Central and the Eastern regions were projected to increase under RCPs 4.5 and 8.5. At the national level, the rubber yield was project to decline ranging from 2.50-4.85 percent from the baseline. Considering the effect of climate change on harvested area of natural rubber, this study found that the rubber harvested area of provinces located in the Central and Eastern regions were projected to have the largest drop in percentage in all scenarios and the harvested area is forecast to drop in many provinces. At the national level, the harvested area was projected to slightly decline ranging from -0.36 and -0.47 percent. By multiplying the yield and harvested area of natural rubber, this study explored that the supply will likely be declined in many provinces in the lower section of South-West, Central and Northeastern regions. At the national level, rubber supply was projected to drop ranging from 2.86-5.30 percent from the baseline.